

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: HALASI-ÜTCSA, 17. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÜTCSA, 184. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel árbejegyzés adatik.

Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr.

Az uzoráról.

Társadalmi és közvagyonosodási érdekeink e mértékűről most annyival időszerűbbnek találjuk eszmecsérét kelteti, miután mint a pénzügyminiszter exposéjából megtudhattuk, a közelebbi betérjendő törvényjavaslatok közt első sorban foglal helyet az u. n. uzoratorvényjavaslat. Sietünk már bevezetésünkben kifejezést adni annak, hogy ezúttal kiválólag a törvényjavaslattal s annak specialis újabb intézkedéseivel fogunk foglalkozni. Annál fogva sem annak elméleti fejtegetésébe nem bocsátkozunk, vajjon az uzora egyáltalában ellene hozott törvényekkel megszüntethető-e, avagy egyéb társadalmi intézményekkel inkább elejét vehetjük; s e tekintetben megelégszünk az elmélet- és gyakorlatból egyaránt levont azon tapasztalatunk kijelentésével, hogy az eddigi uzoratorvények elvitázhatlan jószándékuk mellett csakis az uzora emelésére és támogatására voltak alkalmasak. De kijelentett szándékunkhoz képest még azzal sem foglalkozunk ezúttal, vajjon a létező törvényes intézkedésekkel szemben minő gyakorlati elvek lennének legezészerűbben alkalmazhatók az uzora elfojtására. Maradunk tehát ezúttal tisztán tárgyunk mellett, s elmondjuk röviden nézeteinket a betérjendő uzoratorvényjavaslatról.

Végigolvasva a törvényjavaslatot, első sorban is az úti megfigyelésünket, hogy annak legnagyobb része oly intézkedéseket tartalmaz, melyek a most fennálló törvényekben is bent foglalvák, s melyek mint czélszerűtlen intézkedések eléggé bebizonyosodtak. Egy új van csak az egész törvényjavaslatban, mely lekötöti s megérdemli figyelmünket, és ez az, hogy az uzora büntetendő. Oly elv kimondása ez, melyet föltétlenül üdvözlünk kell, még akkor is, ha a gyakorlati alkalmazásnál netán eltérő nézeteink lennének is. Eddigi törvényeink is kötötték bizonyos joghátrányt az uzoráskodáshoz, sőt régibb törvényeink azt szigorúan büntetendőnek rendelték. Igen, de hol voltak a bizonyítékok? s ki-vált mai fejlettebb, mondhatni rafinorozottabb üzleti és társadalmi viszonyainkkal szemben, hogy is képzelhető, hogy mai törvényes eszközeink segítségével bárkit is uzoravétség miatt elmarasztaltatni, vagy éppen megbüntetni remélhetnénk. Ámde az új uzoratorvényjavaslat e tekintetben egy igen czélszerű elvet mond ki. A 13-ik §. ugyanis így szól: „az ezen törvény alapján ítélő büntető és polgári bíróságok, a bizonyítékok bizonyító erejét csak megvizsgálása és mérlegelése alapján nyert szabad meggyőződésük szerint állapítják meg”. — Ez más szavakkal annyit tesz, hogy annak megítélése, vajjon valaki valóban uzorás-e vagy nem, egyedül a bíró böles belátásától tétetik függővé. S ez elv kimondását, mely büntető eljárásunkat oly sok ideig tette ingataggyá s bizonytalanná, itt csak helyeseltetjük, s mint egyedül czélravezető módot örömmel üdvözölhetjük. Hiszen jól tudjuk, hogy a bizonyítékok elégtelensége gyakran a legbensőbb bírói meg-

győződést is hatálytalanná s eredménytelenné tette. Ámde csak korlátozott helyi viszonyainkat véve is tekintetbe, vajjon az utolsó utczagyerek is nem újjal mutathat-e azon uzorásokra, kik mint vérszopók az általános elszegényedésnek a középosztály rohamos hanyatlásának s az ijesztő mérvű kivándorlásnak, tehát nemzetünk tönkretételének legelső előmozdítói. Ha valahol, itt bizonyára csak helyeseltetjük, hogy a bíró ne legyen az ötlet korlátozó merev formalitásokhoz kötve, hanem kövesse legjobb meggyőződését, s biztosak lehetünk benne, hogy rövid idő alatt egy uzorás sem viszi el büntetését.

Van azonban a törvényjavaslatnak kétségkívül hátrányos intézkedése is. Ilyen nevezetesen az, hogy a károsított fél lévén jogositva a feljelentésre, sok tisztességes tőkepenzes is alaptalan zaklatásnak lehet kitéve, mi pedig a a kölcsönvevőknek sem állhat érdekében. De eltekintve attól, hogy a törvényjavaslat tárgyalásánál ez irányban még több javítást és módosítást lehet eszközölni, megnyugtató bennünket némileg a törvény azon meghatározása is, mely az uzora vétségét és annak büntetőségét körvonalazza, s mely nem bizonyos százalékot túlhaladó kamatszédésben, hanem abban áll, hogy — a törvényjavaslat szavai szerint — „a ki másnak szorultságát, könnyelműségét vagy tapasztalatlanságát kizsákmányolva, oly föltételek alatt hitelez, vagy ad fizetési halasztást, a melyek a részére engedett túlságos mérvű vagyoni előnyök által az adósna, vagy kezesnek vagyoni romlását előidézni, vagy elősegíteni alkalmasok”.

Bizunk rendezett igazságszolgáltatásunk és bírói karunk igazságos eljárásában, hogy ez újabb törvény által adandó jogköröket csak a nemzeti vagyonosodás, hitel és közjóllét emelésére fogják felhasználni!

Politikai szemle.

Az országgyűlési szünetet a delegációk tárgyalásai töltik be, melyek most Bécsben élénk és gyors folyamatban vannak. A tárgyalás elnyomására szükséges részbeli mozgósítás költségeinek fedezete, melyet mint elkerülhetlen s a rend helyreállításához okvetlen megkivántató kiadást a delegációk kétségkívül meg fogják szavazni. Az igénybeveendő hitel maximuma nyolcz millióra van tervezve, melyből Magyarországot 30% illetné. A vita súlypontja nem is annyira a megszavazandó hitelre van fektetve, mint inkább az ezt előidéző okok és körülmények fejtegetésére. Az ellenzék természetesen az okkupációt és orosz izgatást jelöli ki és támadja meg, mint a létező bajok szülő okát; a kormány álláspontja pedig az, hogy sem az okkupationak, sem az orosz izgatásnak nincs része a lázadásban, s e nézetben gróf Andrássy Gyula is teljes mértékben osztozik. Annyi azonban kétségtelenül kitűnik, hogy az okkupationális tartományok gyenge és hiányos igazgatási rendszere a mozgalom illetlen elterjedését nagyrésztben megkönnyítette, s kivált a helytartóság részéről érkezett kedvező jelentések késleltették a kormányt az előintézkedések kellő időbeni megtételében. Egyébként bár az ily mozgalmak eredményét kiszámítani alig lehet: alapos reményünk van, hogy kellő rendszabályok foganatosítása mellett a rend rövid idő alatt helyre lesz állítva.

A külpolitikában Gambetta bukása és a Freycinet-ministerium megalakulása képezi a főeseményt. A kipróbált férfiakból álló új mi-

nisteriumnak általában jobb és tartósabb jövőt jósolnak, mint elődöknek, mely hihetetlen gyorsasággal tünt le. A szilárd politikai viszonyok Franciaország pénzügyi helyzetének a párisi krach általi megrongáltatását s az anyagi bajokat bizonyára rövid idő alatt el fogják enyésztetni.

Borkezelés.

„Ánslóg” név alatt ismeretes nálunk a bor, illetve a boroshordók kezelésében egy eljárás, mely a bor eltarthatására irányul. Ismeretes e név nemcsak a bortermelők vagy borkezelők, hanem a borélevezők előtt is, a mennyiben nem ritkán hallhatni egyik-másik borról azon megjegyzést tenni, hogy az „ánslógos”, hogy alig iszik belőle az ember, már megfájul a feje tőle stb. — Az „ánslóg” elnevezés a német „Einschlag”-ból származik, mi annyit jelent magyarul, mint „beütés”, „csapás”; de így jelölik németül magát a kénlapot, az ismeretes „kénygyertyát” is, melylyel az ánslógolás vagy kénezés történik. Az „ánslógolás” tehát nem más, mint a bornak vagy boros hordóknak kénnei való kezelése, kénezése. Erről akarunk egyet-mást bortermelőink figyelmébe ajánlva, röviden elmondani.

Újabb időben a mesterséges borgyártás, borkeverés, borfestés, tisztítás stb., általában a rossz, lelkiismeretlen borkezelés a borok hitelét egészen megrontotta, úgy annyira, hogy még a legjobb borokkal szemben is önkénytelenül fölmerül a fogyasztó közönségben a gyanú: vajjon nem valami mérgező anyaggal való kezelést folytán nyerte-e az látszólagos jószágát, szép színét és fényét? — A kénezés, vagy mint magyarul (!) mondják: „ánslóg”-olásnak a borra nézve hasznos vagy káros volta fölött is egész harez folyt le külföldön legközelebb. — Vannak szakemberek, kik azt mondják, hogy a régtől fogva jónak ismert, sőt nélkülözhetlenné vált kénezés a borra káros. Mert a kénezésnél — mely főleg abban áll, hogy az üres hordóban ként egytünk el — a származó kénessav nemcsak hogy a hordóban jelenlevő penészgombákat, vagy azok csiramegait megöli, hanem a hordóba töltendő bor által is elnyelődik. A kénessav pedig élyenlevő hatása által minden élő szerves lényre, az emberre is mérgező hatású. A bor tehát, mely kénessavat tartalmaz, mi benne könnyen kénessavvá (vitriol) alakul, szintén mérgező. — Azért a kénezést teljesen mellőzni kellene, mondják annak ellenségei. Elegendő a borra, ha tiszta hordóban, száraz pinczében tartatik.

A szakemberek egy másik tekintélyes csoportja pedig egyebek közt következőleg érvel a kénezés mellett; nevezetesen:

A hordókat kevés munkával tökéletesen tisztán tartani, a penésztől, dohosodástól megóvni, csakis a kénezés által lehet. A kénezés semmi mással nem helyettesíthető. Továbbá: kereskedésre csakis a kénezett bor alkalmas, a szállítást csak az állja ki stb. — Igaz, hogy az erősen kénezett bor oly nagymennyiségű kénessavat nyelhet el magába, hogy a ki abból iszik, okvetlenül megfájul a feje tőle; de ez már egyszerű izelés által is könnyen észrevehető a boron s annak élvezete elkerülhető. Ha pedig a kénessavat a borban nem lehet érezni, oly kevés van benne: úgy az a bajt nem is okoz, vagy ha igen, az oly csekély, hogy azt a szokásos mérsékletes borivás mellett se lehet kikerülni. Különböztethetjük minden borkezelőt, hogy a kénessav oly esetekben is, mikor nagyobb mértékben kell alkalmazni, pl. romlott borok javításánál, miután a borban a hatást megtette, a bornak a levegővel való érintkezésénél, a lefejtésnél abból elszáll s a bor újra tiszta lesz.

Ha már most a kénezésnek a borra nézve mind előnyös, mind némely esetben hátrányos hatásait figyelmünkre méltatjuk: azon megállapodásra jutunk, hogy a kénezésnek a borkezelésben tagadhatatlanul nagy haszna van és sok borbetegség ellen alkalmazható ideiglenesen vagyis elnyomólag. — A tiszta kén vagy bűdöskő, midőn ég, a levegő élyenével egyesül; minthogy pedig élyen nélkül az életműködés megszűnik: ott, hol a levegőből égése által a kén elvonta az élyent, állati és növényi élet nem létezik; következőképp ott a penészgombák, a

bor betegségeinek előidézői is kivesszenek. Ha azonban a kénessav később a levegőből több-több élyent vonz magához: kénessav (vitriol) alakul, s mint ilyen a vízhez, s így a nagyrészt vízből álló borhoz nagy vonzalommal viseltetvén, azzal mohón egyesül s vele kellemetlen savanyúságát is közli, de ekkor azután több élyent már nem ragadván magához, a penészgombák működését se akadályozza meg azontúl. Beláthatni ebből, hogy a kénezésnek hasznos hatása a borra csak addig terjed, míg a kénessav abból el nem illant, vagy benne kénessavvá (vitriol) nem változott.

Miután a borkezelésnél a kénezés mellőzhetlen, a fentebbiek alapján elősorolhatjuk, mely esetekben s hogyan kell azt helyesen eszközölni.

Elsőben is megjegyzendő, hogy a hordókat vörös bor alá, valamint magát a vörös bort se szoktuk, de nem is kell kénezni, részint mert a természet szerint benne levő nagyobb mennyiségű cersav azok tartósságát jó részt már biztosítja, részint mert a kénessav a vörös bor színét élyenlevő hatása által megrontja. Ismeretes, hogy ha pl. eper vagy meggy nedvétől ujjaink megszinesedtek, csak kénes gyufát kell gyújtanunk s a származó kénessav főlé kell azokat megnedvesítve tartanunk: a szín róluk azonnal élyenyedik.

Az erjedésen még át nem ment vagy meg nem forrott, és már megforrt, de még meg nem érlelődött új borokat, valamint azok alá a hordókat szintén nem kell kénezni, mert a kénessav elnyomja, hátráltatja mind az erjedést, mind az érlelődést. A hordókat, melyekbe akár mustot, akár új bort akarunk tölteni, csak ki kell öblíteni, vagy a szükséges ként forrázni is kell, ha azelőtt kénezve hosszabb időn át üresen állottak; öblítés vagy forrázás után ki kell szikkadni hagyni s borszeszszel kiégetni.

Kénezésre mindig vegyileg tiszta kén használjunk, mert a tisztátalan zöldes-sárga színű leginkább arsennel van keverve, a mi már magában is nagyon ártalmas méreg. Üres hordók tisztántartására mulhatatlanul szükséges a kénezés, s pedig esztendőn át két-három hónapoként ismételve. Ettől függ a borok tisztasága és egészséges állapotban való eltarthatása.

Ha egy nagyobb hordóból a bor egy részét eladjuk, a félben maradtat addig is, míg a többi belőle kisebb edénybe lehúzzhatjuk, gyengén megkénezük, hogy a felületén borvirág ne képződjék.

Ha ó-bort kell egyik hordóból a másikba áttölteni: a hordó, melybe a bort tölteni akarjuk, előbb kénezendő, hogy ez által a levegőből netán fölvett gombacsirákat benne megöljük. Magasabb főfokú pinczékben a bor lehúzásakor a hordókat még erősebben kell kénezni, mert az által még a gyengébb borok megromlását is megakadályozhatjuk.

A bor elnyálkásodását is a kénezés által lehet és kell megakadályoznunk; úgy, hogy erősen kénezett hordóba húzzuk le a sürrü mustot vagy nyálkás bort, hogy erjedését beszüntessük. Nem sokára azután a mustot zavaró apró részecskék leülepednek s az egészen tiszta must újra lehúzzható. E lehúzás alkalmával a kénessav a mustból oly nagy mértékben távozik el, hogy az az új hordóban ismét forrásba jön.

Ha hordóban bort vasúton vagy hajón messze szállítunk, oly helyekre, hol azok magasabb hőmérsékletnek lesznek kitéve, tartósságuknak ezen rendellenes viszonyok közti emelése czéljából erős kénezést szoktunk neki adni; e nélkül a gyarmatok felé irányuló kivitellel fel kellene hagyni.

A kénezésnél követendő e főbb szabályokból könnyen felismerhető: mennyiben hiányos vagy éppen hibás a nálunk eddig szokásos eljárás. Arról ezek után fölösleges is volna szólni. Tartásuk meg, illetve kövessék bortermelőink a kénezésnek itt közölt szabályait: s nem lesz többé ok panaszra az „ánslóg” miatt.

Szurmó Ambrús.

Szinház.

A vendégjárásban benne vagyunk — s tagadhatlan, hogy ezek folytán sok élvezetben

is részeseiünk, a mit a vendégeken túl okoz az is, hogy a társulat jobb erői, melyeket a czeplédi színház tőlünk elvont, visszalátogatnak, hogy egy-egy darab előadását, mint ez a „Kisasszony feleségem”-mel is történt, — emeljék. Ez a körülmény nem is válik az igazgató kárára.

Szombaton, január 28-ikán Molnár György utolsó vendégjátékukat adotta a „Lowodi Árva”. A közönség csekély számban jelent meg, megfoghatatlan közönytől dobva el magát azon élvezet, melyet színházunkban, fájdalom, akármikor keresve sem találhat fel. Molnár Rochesterje alakításainak egyik sikerültebbike. Művészeleg domborítja ki az egyes jelenetekben, s szeméi bűvös, megragadó játékaival, — melyek érzelmeinek egész scálláját tükrözik, a legfinomabb árnyalástól a leghatalmasabb kitérésig — a legnagyobb hatást idézte elő. A czimszerepet Bokodiné asszony játszotta, kitűnően. Mellette Fehérváriné asszony érdemi meg a kitűnőtté Reed szerepében.

Vasárnap, január 29-ikén Miss Lazó az úgynevezett „arany légy” tartá előadását, mint szintén hétfőn is. Vasárnap, „A Varázstital” és „Szamártej” került színpadra, hétfőn pedig a „Kisasszony feleségem” című operette. Mind a két estén tellve volt a színház, s a szép „Musca” csinos összeget vitt el tőlünk. Ez a művész figyelmet keltő mutatványokkal lepte meg a közönséget, mik közül legsikerültebbnek tartjuk a színpadon röpke-déshez hasonló mozgásait, melyeket bár gépezet segítségével visz véghez, — a látszat rovására semmi sem esik belőlük, bizonyos távolból a családás tökéletes. Vele volt a majom-ember is, ennél azonban jobb majmot láttunk már. A Miss Lazó mutatványaival kapcsolatosan előadott darabokról nem szólnunk ezúttal, de kötelességszerűleg megöröjünk azon botrányos magaviseletet, mit Arányi úr — kit különben solid, művelt férfinak ismerünk, — a „Kisasszony feleségem” című operette-ben, a szakács szerepében magának megengedett, s minék hatását egy neveletlen rüpkés hadból álló röhögő csoport tapsa s tetszés zivaja, minden szeméremérzettel bíró tisztességes embernél, a megbotrányozásig fokozta. Valóban sajnós, hogy ilyen dolog megtörténhetik színpadon, s hogy a botrány elkövetője a rendőrség részéről azonnal kérdőre nem vonatott.

Kedden nem volt előadás. Szerdán, február 1-jén Erdélyi Marietta kezdé meg vendégzereplését „Boccaccio”-ban. A czimszerepet játszotta, melyben úgy szépen csengő hangjával, ügyes játékaival, — mint csinos alakjával és művészi énekével megnyerte a közönség tetszését, mely ezúttal bár csekély számban jelent is meg, remélhető, hogy fellépései további folyamán, kivált a népszimulvévekben, tömegesen látogatandja vendég-előadásait.

Csütörtökön előadták: „Piros bugyelláris” ismert népszimulvévet. Erdélyi Marietta ez este közönségünket játékaival teljesen meghódította. Az előadás általában sikerült.

IRODALOM.

— Megjelent Márkus Józseftől „Babám könyve” című verses füzet. Manapság már mint a gomba úgy növekedik a verses könyvek száma. Minden fiatal költő, ha egy pár sikerült verse van, siet azt sajtó alá rendezni. Pedig bizony nagyobb hasznukra lenne, ha várának még vele egy pár évig, míg érzelmeik megtisztulnak, míg több tapasztalatra, több világ- és emberismeretre tesznek szert. Az olvasó a jelen kötet olvasásánál is azonnal észreveszi, hogy fiatal költővel van dolga és azt a gondolatot ébreszti benne „bizom még ez is várható volt”. Különbösen van benne egy pár igen sikerült költemény, melyekben igazi érzelmek, emelkedett hangulat van. Hanem bizon van benne nagyon sok „holdsugár ábrándozás, családás” stb. efféle ismert phrasis is. — A kötet ára 1 forint.

— Jász-Emlék csárdások czigányos modorban zongorára: írta Halmay Kázmér, kiadó Táborosky és Parsch.

— Tóth József a „Nagy-Körös” hetilap szerkesztője s jeles beszélyiro újabb ismét egy beszély-kötetet ad sajtó alá a magyar nép- és cigányéletből. Biztó Géza a műtárlaton „Alku” című művével pár évvel ezelőt feltűnt nagy-körösi festőművész rajzaival illusztrálva. A kötet czime: „Az én népem” s körülbelül 14 ívre terjed.

— „Az emberi művelődés története” P. Szathmáry Károly e mintaszerű kiállításban megjelent népszerű munkája mindinkább közeledik befejezéséhez. Jelenleg a 25. és 26-ik füzetek fekszenek előtűnk az újkori bölcsészettel, történetirással, jogtudománnyal, szépirodalommal, természetudományokkal és napi sajtóval foglalkozva. Az ügyes csoportosítás, az átgondolt rendszeresség különösen a füzetekben lépeket előtérbe, nevezetesen a bölcsészettől és szépirodalomtól, hol nem annyira számos névfelsorolásra, hanem az egyes rendszerek és iskolák plasztikus feltűntetésére fektetik a fősúlyt.

— „A világirodalom története” című Tettey-féle derék vállalatból a 8., 9. és 10. füzetet vettük, mely három füzet ép oly alaposan, mint érdekesen adja a francia irodalom ismertetését. A magyar kiadás átdolgozva ezt jóval bővebben tárgyalja, mint a német Scherr, s nagyon helyesen nem ezután, hanem Nisard páratlan munkája után halad; a német mester és elfogultsága a latin népekkel szemben, a kicsinylés, melylyel irodalmunkról beszél, nem elégítheti ki a részrehajlatlan olvasót. Nisard eszmegazdagsága és gyönyörű nyelvezete ellenben oly élvezetes olvasmányt képeznek, mely szabatos visszadás mellett jóval feltűnőbb Scherr német eredetijén. E füzethez két műmelléklet van adva. Francia írók arcképei a 16. század első feléből és Ani irástudó fenmaradt egyipti papyrusa hű színrájza.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk mellékletének tartalma: A gazdasági népoktatás kérdése. Bűnügy. A paritás. Nyilt levél a városi szinügyi bizottsághoz. A legregőbb fozelék. Epigrammok. A gazdtalan maom. Apróságok.

— A Katona- emléktábla ügyében Rosenbaum Antal és Társa helybeli jeles sir- emlék és kőfaragó cég szerkesztőségünknel nagylelkű ajánlatot tett, melyszerint nevezett cég az emléktáblát és a feliratot ingyen elkészíti. Fogadjon a nemes tetteért a közönség nevében nyilvános köszönetünket.

— A házassulandó agglégények, kik öszülve látják megint múlni a farsangot, az idén, megterve, farsang utóján bált akarnak rendezni. Adja Isten, hogy e határozott czélú bált tánczosainak névsorát a Hymen rovatban hozhassuk, mely rovat a jelen farsangon át bizon-bizon- a szokottnál is gyengébben volt betöltve.

— Időjárás. „Ború után derül az ég”. Felhős nedves napok után végre megembelelte magát az idő. Vastag jégkéreg borítja a vizet s daczára a verőfényben sugárzó nap hűvözik, a koresolyázó közönség naponként üzheti kedvezet sportját. Míg másrésztől gazdáink sem tagadhatják meg elégtelenségüket. Vetéseik terében, a marhaállományban semmi baj s a birka még máig is kívülről ráigcsálhatja a füvet.

— Hymen. Dr. Szigethy Lehel köz- és váltóügyvéd mult hó 30-ikán tartá eljegyzési ünnepélyét a szép és kedves Bódogh Emma kisasszonnyal. Öszintén kívánjuk, hogy hosszantartó boldogság és megelégedés kövesse e kölcsönös szerelemből származott frigyét.

— A városi törvényhatóság mult hó 28-án tartott rendszeres közgyűlése a folyó évre megállapított értékképviselők (virilisek) lajstromát végkép helybenhagyta. E szerint városunk első legtöbb adót fizető polgára Schwarz József 1598 frt. 44 krral; a 86 virilis közül legkevesebb adót pedig 262 frt. 44 krt id. Bartha Gergely fizeti.

— Necrolog. Egy női erényekben gazdag hölgy hunyt el ismét. Pollák Adolfné szül. Fischer Sarolta asszony életének 51-ik, boldog házasságának 33-ik évében elhalálozott. Béke hamvaira.

— Az Olvasókör bálja. Ragyogó vig kedv s a tánczosnők kedves koszorúja hullámanak körül az Olvasókör helyiségében. Bandi zenéje s ez által felvillanyozott fiatalságunk tánczkedve igen fokozott, s lehetőleg a reggeli szürkület vágja ketté a mulatság fonalát. A terem díszítése s világitása fényes. Lapunk zártáig a hölgyközönségből következőket jegyeztük fel, előre is ígérve, hogy jövő számunk a teljes névsort hozandja: B. Liss Juliska, Szél Nina, Tóth Luiza, Resch Irma, Kiss Róza, Dragolovich Hermin, Majerfi Juliska, Mónus Jolán, Kecskeméti Helén; továbbá dr. Nagy Mihályné, Zombory Lászlóné, Dörre Henrikné, Papp Sándorné, Darányi Ferenczné úrhölgyeket.

— A Katona- emléktábla feliratának szerkesztésére, úgy halljuk, hazánk kitűnő költőjét, Szász Károlyt fogják felkérni. A leleplezési ünnepély alkalmára pályázat nyitattik egy ódára (jutalom 2 db. cs. arany) és egy rövid életrajzra, mely Katona költői műveinek széptani fejtegetését foglalja magában (jutalom 1 db. cs. arany). Beküldési határidő márczius 10-ike. A pályaművek lapunk szerkesztőségéhez intézendők.

— Bérczy Endre törekvő fiatal szí-

nészünk e héten tartja jutalomjátékát. Előadatik: „Ifj. Fromont és id. Risler”, mely darabban Maar Juliának (Sidonie) kitűnő szerepe van.

— Ritka tünemény. Tegnap délután a városháza terén két embert láttunk, kik arról ítélték, hogy a kövezetet söprögették, nagyon hasonlítottak az útszatisztogatókhoz. Kívánjuk, hogy e ritka tünemény ne legyen olyan, mint az üstökös, mely évtizedekben egyszer mutatkozik.

— Tolvajlás. M. hó 19-én nagyobb mérvű tolvajlások történtek, mely alkalommal ifj. Szabó Pál nyiri lakos 85. sz. alatti lakostól 40 frt értékű széna; Dékány Márton helybeli illetőségű bene-pusztai lakostól 8 db. 24 frt értékű maglúdjai; Barna István ballószegi lakostól 4 frt értékű 2 lúd tolvajoltatnak el. Ez utóbbi esetben a tolvajok, kik többen voltak, üzöbe vétettek ugyan, de az üldözöket pisztolylövésekkel maguktól vissza tudták tartani. Ügyes esendbiztosunk Kurzweil Nándor azonban Kocsányás Kiss János, Deák István, Merász Rácz István és Kocsányás Kiss Pálban felfedezte a tetteseket s beakisérte őket a kapitányi hivatalhoz, honnan vallatás után a törvényszék fenytő osztályának adattak át, hol megérdemelt büntetéseket veszik.

— A kapitányi hivatal statisztikájához. Mult 1881-ik évben a város bel- és külterületén elkövetett tolvajlás 48 esetben, kipuholtatott 37, nyomozás alatt maradt 11; betöréses tolvajlás 17, kipuholtatott 7, nyomozás alatt maradt 10; rablógylókosság 1, mely szintén elintéztet nyert. Vagyis lopás, betörés, tolvajlás és rablógylókosság összesen 65 esetből kipuholtatott 45, nyomozás alatt maradt 21 eset. Mely kedvező körülmény a kapitányi hivatal ügybuzgó tisztviselői lelkes fáradozásainak következménye.

— Klauber János községi tanító, ki a népnevelés terén már 30 év óta fáradhatatlan buzgalommal működik, tegnap töltötte be munkás életének 50-ik évét. Ez alkalommal el nem mulaszthatjuk, hogy a szerény, nemes lelkes tanítót, ki 1867 óta városunkban szolgálja a népnevelés ügyét, ki az 1872-iki tanszerkiállításban jelesül szerkesztett számológépével kitűntetést nyert, öszinte szívből ne üdvözljük. Isten tartsa meg sokáig!

— A tisztí főorvosi havi jelentés szerint az egészségi viszonyok január hóban felette kedvezők voltak, ugyanis a mérsékelt betegforgalom mellett a halálozás csekély volt és a rendesnek veendő számarányon is jóval alul maradt. Legsűrűbben fordultak elő a légzési szervek bántalmái, míg fertőző kórok a város belterületén alig észleltek; csak a pusztalápi iskola tanítójától érkezett jelentés a rendőrkapitányi hivatalhoz, hogy a gyermekek közt több vörös és scarlat himlő eset fordult elő, minek folytán a beteg gyermekek és a kór állapot megvizsgálására egyik

TÁRCZA

Modern szerelem és házasság.

(Böjti predikációnak is beillik.)

A legvastagabb materialismus durva korszakát éljük. Jogosan kérd a napokban egy rég hallgató jeles lantosunk: kinek kell ma dal, kinek kell ma virág? Az egész világ csak kincs után futkos, önérdeket hajhász.

Zavarban vagyok, hogy mihez hasonlítssam az anyagiasságot. Mondjam, hogy százkaru polyp, mely agyonfojt mindent, mit karjaival átölel? Nevezzem a tavasz késő fagyának, mely letarolja a mezők virágait? Avagy hasonlítssam a nyargaló szélvészhez, mely kiméletlenül elsodor mindent, a mi útjában áll.

Ha polyp az anyagiasság, úgy elmondhatjuk, hogy ölelő karjai a pajkos Amort megfojtják. Ha a tavasz késő fagya úgy elhervasztá a szerelem virágait. Ha szélvész az anyagiasság, úgy elsodorá a szerelem költészetét.

Szomorú, de való, hogy mindkét nem egy részénél megszűnt a szív a nemes érzelmek tárháza lenni. A szív egyszerű izomtömeg és semmi más; a nemes érzelmeket elűzték a fontolgató ész ridég számításai. Valódi költészet ma már alig van; költészet nélkül pedig nincs szerelem.

Hej, régen is volt az, mikor Eötvösünk azt mondá: „a szerelem mindent pótol, de a szerelmet nem pótolja semmi sem”. Azóta nagyot fordult a világ. A mai kor már az anyagiasság elvei szerint módosítá e maximát ékként: „a telekkönyv mindent pótol, de a telekkönyvet nem pótolja semmi sem”. A mi mai napság még fenmaradt a szerelemből, arról így vélekednek Vitkovicscsal: „a szerelem szükséges rossz, mely úgy lép meg az embert, mint a himlő”. Ma már csak fűzfa költésze van a szerelemnek s az Amor nyilai a nagyvilágban mindenütt érezszívekre találván, most csak a gymnáziumokban és nőneveldeken pazaroltatnak el.

És ha kérdjük, kik e sajnós állapotok okai?

A férfiak egyhangulag azt felelik: „a nők!”

És a nők szinte egy szívvél, lélekkel válaszolják: „a férfiak!”

Tessék már most ezek közt igazságot tenni.

A nők azt mondják, hogy a férfiak szíve kőszikla; hidegek mint a jég; szerelmet érezni nem képesek, legfeljebb csak bókolni és hizelegni tudnak.

A férfiak ezzel szemben arról panaszkodnak, hogy „a női szívek zártzárékek, melynek vendégei naponként változnak” (Kléh.); „a nők csak úgy szeretik a szerelmet, mint a gyermekek a tüzet, hogy játszanak vele”. (Winterfeld.)

Súlyos vádak mindkét nem részéről. Vajjon ki tudna köztük Salamoni ítéletet tenni? Itt mind a két félt marasztaló ítéletre van szükség, minőt a madár futty bírója adott Péternek és Pálnak.

Elmarasztalom mind a két nemet.

A férfiakat azért, mert valóban nem ápolják a szerelem oly szép virágait sivar keblökben. Ifjuságukat zajos mulatságuk között élvén le, szerelemre, házasságra nem is gondolnak. Helyesen jegyzi meg Gerleházy Arabella, hogy az ilyenek azt tartják, hogy míg van egészség, mire való a feleség. Mikor azután elkezde fejük kopaszodni, meguntak minden ledér mulatságot, az élet örömeinek telt poharát fenéig kiürítették, midőn már az öröklött vagon fogatátán van, akkor aztán mennek — házassodni. Szerelemről szó sincs. De hát Goethe ad nekik tanácsot: „a ki nem érez szerelmet, hizelegjen”. És e tanácscsal biztosan halójába keríthet egy nőt s vele — egy kis gazdagságot.

Sok férfi meg csak azért házassodik, hogy legyen a ki felvarrja a kabátjáról leszakadt gombot, s a háztartás gondjaitól megszabaduljon. No, ehhez sem kell szerelem.

Elmarasztalom ám a nőket is, mert csakugyan játszanak a szerelemmel, pajzánkodnak Ámorral. Legtöbb gondjuk tánczra, cziczomázásra, divatra van. Kedvelik azokat, a kik nekik bókolnak és hizelegnek. Férfjhez

mennek, de nem szerelemből, hanem csak azért, hogy a főkötő alá jussanak s az ijesztő agglégényságot elkerüljék. Kapva-kapnak a korosabb férjeken, mert ezt könnyen a papucs kormány igája alá vethetik s az ilyen férjben a házi barátok udvarlása féltékenységet nem kelt fel — egyszóval mert a koros férj mellett szabad madarak lesznek. Szerelemről szó sincs.

Egy kis czím, rang, fényes fogat, csillogó egyenruha, oh mily könnyen elesábitja a hölgyeket!

És ime ilyen a modern „szerelem”.

De hát csak ilyen szerelemből lehet azután modern házasság. Midőn még a valódi szerelem volt a házasság egyedüli alapja, akkor elment az ifjú keresni a nőt, kibén egyesülve van a jó feleség ábécéjeje. Megkivánta, hogy ne legyen: ártatlan, barátságos, csinos, deli, egyszerű, fiatal, gyöngéd, hü, igaz, kedves, lelkes, művelt, nyájás, okos, pontos, rendes, szerény, tükáros, vidám. Ez a házasság boldog vala.

A modern házassághoz nem kell annyi jó tulajdonság. Birhat egy hölgy a rossz feleség ábécéjének minden tulajdonával; lehet: állhatatlan, böbeszedű, cziczomás, durezza, érzélgő, fecsegő, gáncsolódó, hűtlen, jégsvívű, kaczer, lármás, mesterkelt, nagyravágyó, ócsárló, pazar, rut, szájas, tetszlegő, viszálkodó, zsémbes és unalmas, de ha telekkönyve rendben van, ne is aggódják a kérők miatt, lesz annyi, hogy kosárral alig győzi őket.

Hanem aztán az ilyen házasságokban nincs is köszönet. Ezekről bátran el lehet mondani, hogy az égben köttettek, mert a házasságok a házasság után mintegy az égből pottyannak le.

A modern házasság boldogsága legjobb esetben a mézeshetek végéig tart, akkor azután megkezdődik a harc és háború. Azért nekem is, mint Heine Henriknek, ha az e fajta házasságok alkalmával a lakodalomban zenét hallok, mindig a csatába vonuló katonák zenéje jut eszembe.

És azután bekövetkezik a modern házasság végeztelje a: „váljunk el.” Mily okos ember is volt az a Mohammed, a ki a nőket

kizárta a paradicsomból, mert lehetne-e az paradicsom, ha ott az egész életen át hadilábon élt vagy elvált házasságok egymást feltalálnak?

De — nem lesz ez mindig így! — A kis Amor nem halt meg, csak szendereg. Az anyagiasság durva korszaka is eltűnik újra a semmiségbe és akkor újra beáll a költészet és szerelem tündöklő kora.

Akkor majd lesz boldog szerelem, lesz boldog házasság és akkor talán még Mohammed vallásának is akad új próféta, a ki a paradicsomba beveszi a — nőket is!

Camedrio.

Molnár György vendégjátékai.

II. Gritti.

Megvalljuk, nem sok reménnyel kecsegtettük magunkat, hogy Szigligeti Ede „Gritti”-jének és Birchpfeiffer Sarolta „Lowodi árva”-nak előadásakor ismét oly kitűnő művészetben fogunk részesei lenni, mint a minőben részeseiülve Othello remek alakítását megtapsoltuk.

Othello előadásának ismertetésénél kifejtettük; hogy Molnár György úr művészt a szó igaz értelmében, ki hivatásának tudatában, kitűnő tehetségekkel felruházva, remekül s a tökélyhez igen közel állva alakítá Othellót.

Pedig Othellót jól alakítani — a mint azt szintén kifejtettük — a legnehezebb feladatok egyike és nem egy kitűnő művész erejét túlhaladja.

Mi az oka tehát mégis, hogy Molnár úr a classicistától oly messze álló két darabban lépett föl? Mi az oka, hogy oly szerepeket mutatott be, a melyeket egy középszerű, a Molnárától messze álló tehetség is igen jól képes alakítani? Mi az oka, hogy nem szerencsétlenül bennünket azon alakítások valamelyikével, melyekért a négy folyam között s a három hegy alatt tisztelni s bámulni tanultak meg?

Talán a drámai hősnő betegsége? Nem, hisz a taspok, melyekkel a közönség a lowodi árva személyesítőjét jutalmazta, világos bizonyítékai annak, hogy bármely classicus műben is helyettesítőként megállta volna helyét. Vagy talán azon körülmény, hogy az igazgató úr

kerületi orvos kiküldetett, ki is a jelzett betegségeknek sürűbben történt felléptét constánván, két heti időtartamra az iskola bezárását hozta javaslatba, mely rendszabály azonban fogantatott, a hó 2-ik felében újabb betegülési eset nem merülvén fel, a letelt két hét után az iskola újból megnyitott. A statisztikai kimutatások szerint január 1-től január 28-ig terjedő időszakban élve született 178 gyermek, meghalt 95 egyén, a születések száma tehát 83 esettel multa felül a halálozásokat. A polgári kórházban gyógykezelettet 43 beteg; a szegényménházban befogadott szegények száma volt 96; a házon kívül élelemmel segélyezett házi szegények száma pedig 46 volt. Az élelmezés ellen panasz nem merült fel. A hasznos házi állatok közt ragályos és járványos kór nem észleltetett.

— **Esküvő.** Folyó hó 1-én a helybeli anyateplomban fényes esküvő ment véghez. Bódogh Lajos ügyvéd Bagi Mariska k. a. t. és Tary Endre ügyvéd Bagi Lenke k. a. t. szeszonyt vezette oltárhoz. Mint koszorús leányok Antal Mariska és Bódogh Eszti kisasszonyok szerepeltek. Násznagyok Kada Elek orsz. gyűl. képviselő, Molnár László, Antal Péter és Ági László urak voltak. A fényes esküvőt kedélyes lakoma s táncz követte.

— **Gyűlés.** A város törvényhatóságának közigazgatási bizottsága f. hó 3-ikán a városháza tanácstermében rendes havi ülését megtartotta, mely alkalommal egy pár fegyelmi, katonaszabadságolási, építkezési ügy s a rendszeres havi jelentések képezték a vitatárgyát.

— **Szarvasvadászat a Tomaskónál.** Mult hó 29-ikén d. u. nagy közönség gyűlt össze Tomaskó vendéglőjében azon hirre, hogy az általa ápoltt szarvas e nap délutánján fog Artemis istennőnek feláldoztatni. A nemes vad büszkén hordta körül tekintetét az öt csodáló közönségen, s az öt ingerlők közül többeket megforgatott a porondon, míg Gyulai úr biztos keze egy jól irányzott lövéssel nemes életét kioltá. Mint halljuk, f. hó 2-ikán negy szarvas-vacsora volt.

— **A színház köréből.** Ma vasárnap Erdélyi Marietta 4-ik vendégfelléptével adatik „Huszárcsiny“ eredeti énekes népszimű, magán magyar- (verbunkos) és toborzó-tánczezel, melyet Erdélyi Marietta és a férfiak fognak tánczolni; kedden „Kéjutas“ a francia színírodalom egyik kiváló vigjátéka, mely a budapesti nemzeti színházak is gyakori legújabb repertoír darabja; szerdán Bérczy Endre javára „Idősebb Fromont és ifjabb Risler“ közkedveltségű szimű; csütörtökön Erdélyi Marietta 5-ik felléptével „Kis herceg“ Lecocq hírneves operettje, melyben a vendégművésznőnek alkalmá leendő díszes és Párisban készült costumjeit bemutatni; szombaton a vendégművésznő utolsóelőtti felléptével jutalmára „Fatinicza“ Soupe látványos operettje;

vasárnap Erdélyi Marietta utolsó vendégjátékával adatik „Háromszéki leányok“ Szigligeti énekes népsziműve. Ezzel bevégzi a vendégművésznő fellépteinek sorozatát, hogy öt más követő felé válhassa fel. — Az operette személyzet átmege Czeglédre és Czeglédre a drámai társulati tagok ide osztatnak be és nálunk ezentúl leginkább társadalmi darab fog a műsorozatba felvétetni.

— **Önmérgezés.** Özv. Sima Andrásné 6. tizedbeli lakosnő, 68 éves, az élet terheit megunva, magát f. hó 3-án phosphor-oldattal megmérgezte.

— **Meghaltak** január hó 27-től február 2-ig bezárólag. Január 27-én: Bábiczky Katalin törvénytelen fia Ferenc 2 napos, idétlenség; O. Gyenes Juliánna Nyúl Tóth Pálné 44 éves, szélhűdés 28-án; Bencsik László özv. korcsmáros 92 éves, végelgyengülés; Kátóna Mihály leánya Juliánna 20 hónapos, fogzás; Kulcsár László nős kertész 54 éves, gümőkór; néhai Mányoki János fia János 23 éves, gümőkór. 29-én: Böddi Juliánna törvénytelen fia István 10 hetes, vele született gyengeség; Kovács János fia János 1 hetes, gümőkór. 30-án: Fodor Zsuzsanna törvénytelen fia Károly 9 hónapos, gümőkór. 31-én: Gábor Mihály halvaszületett fia; özv. Tóth Imréné leánya Verona 25 éves, tüdőlob; Deák Mihály özv. napszámós 82 éves, aggkór. Február 1-én: Fraskó György leánya Anna 1 1/2 éves, tüdőlob; Faragó József nős gazdálkodó 36 éves, szívbaj; Fischer Sarolta Pollák Adolfné 51 éves, végelgyengülés. 2-án: Fekete János leánya Magdolna 1 év 2 hónapos, tüdőlob; Dinók József leánya Rozália 3 éves, gümőkór.

PAPIRSZELETEK.

Egy új kutyájával ment be a kereskedésbe, hol egy nagy kosár tengeri rák állt az ajtóban. A kutya a kosárhoz dörgölözött, mire egy rák a farkába kapaszkodott.

— Füttyüljön ön kutyájának! kiáltott ijedten a kereskedő.

— De ön füttyüljön a rákjának, viszonzá az ur.

Tanító: Tehát kedves fiam jól jegyeztétek meg, hogy különömm dolgokat nem lehet számtanilag összeadni. Például mondhatom-e: két tanító és 3 forint?

Gyermek: Nem!
Tanító: Miért?
Gyermek: Mert az lehetetlen, hogy két tanítónak három forintja legyen.

Tanár: Menjünk át az építészettől az ívek tanára. Mit gondol ön, melyek a legdrágább ívek?
Vizsgálzó: Az adóívek.

GAZDASÁG.

Teendőink a méhészet körében.

Ha a gazdaságban megérdemli valami a kiválóbb figyelmet, az a méhészet.

Ez a része az a gazdaságnak, mely nem kíván nagyobb tőkebefektetést, s a vezetése is mindössze egy kis gondosságból áll, melynél azonban nincs edesebb gondja a gazdának.

Már a legrégibb időkben igen kedvelt volt a szorgalom jelképül vett méhekkel való bánás, hasznos és üdítő szórakozást nyújtó nemes foglalkozásnak tekintetett.

A legkitünőbb férfiaknak, tudósoknak s általában minden gondolkodni kívánóknak kedvencz mulatságuk volt a méla zsongással repeső méhek munkálkodásának szemlélése, a

népes méhesaladokban észlelt páratlan egyetértés, békeszeretet, takarékoság, rend, tisztaság stb. a mit a figyelmes szemlélő akarva nemakarva átérezni kénytelen s átviszi magára, háznépére, családjára; úgy voltak már akkor is meggyőződve, hogy a méhészek majdnem kivétel nélkül mind rendes tisztakéblű, nemes gondolkozású emberekből állanak.

A görögöknél Aristomachus bölesésnek 58 éven keresztül egyedüli szórakozása volt a méhészkedés, kinek a mézről és az ezt előállító munkás méhekről írt jeles művét idősb Plinius kitünő római író nagy dicsérrel említi.

A mult században Reaumur, Riern, Schiruck, Schwamerdam egész rendszert alkottak a méhészettel való foglalkozásról.

Később Christ túlságba vitt complicatióival inkább mesterségessé tette, mint hasznossá; a régi egyszerű kezelést mellőzve, költséges mű-méhészetet kezdett, mit a régihez ragaszkodók nem követtek, s ettől kezdve egyiránt használtott úgy a régi egyszerű, mint a Christ utáni folytonos javításokkal tökéletesített újabb rendszer méhészet.

Korunkban már kétségbevonhatlanná lett az új rendszer hasznosabb és célszerűbb volta; egyletek alakultak ennek előmozdítására, országszerte általános elismerést vívott ki a régi fölött, s habár némelyeket visszatart is tőle a kezelésben való járatlanság, azt mindenki beismeri, hogy nem okszerű dolog a legnépesebb munkás méhesaladokat a szorgalmukkal összegyűjtött mézért leglykolni, megemmisíteni, munkásságukért megbüntetni; tehát ha van olyan méhészeti rendszer, mely ezt megszünteti, annak elsőbbséget kell adnunk, azt meg kell ismernünk.

Miután az egyszerűsített új rendszernek épen ez a fölvele, lehetetlen ezt el nem fogadni még azoknak is, a kik legmakaesabban ragaszkodnának a régi kezeléshez.

Csak az a kérdés, miként esmerkedjünk meg mindannyian, a kik méhtartó gazdák vagyunk, ezen okszerű méhészeti rendszerrel?

Igaz, hogy van országos méhészeti egyesületünk, melynek tagjaivá lévén, a méhészet körében tartott mintaelőadásokra a fővárosba bemehetünk.

De ez pénzbe, időbe és fáradságba kerülő dolog, s még sem vezet teljesen célra; mert a méhészetet gyakorolni, s gyakorlatilag tanulmányozni szükséges, és csak többszöri útmutatások után lesznek elsajáthathatók mindazon műfogások, melyeket az okszerű méhészetnél okvetetlen ismerni kell; különben kellő ismeret nélkül több lesz benne a kár, mint a haszon.

Az azonban nem olyan nehéz ezen ismeretek elsajátítása, mint egyelőre látszik. Csak akarat kell hozzá.

Első dolog mindenesetre a méhészeti ipar fontosságának megismerése; mert csak ez bir-

hat rá bennünket méhek tartására, azokkal való okszerű bánásra és egymás oktatására.

A méhészet fontosságát gazdasági szempontból is esmerték a régiek, s ismernünk kell nekünk is.

Fel kell hagyni a mai nemzedéknek azon kicsinyeskedéssel, mit a nagyobb birtokosok a méhészetnek a gazdasági üzletágak közötti kizárása, s mintegy annak megvetése által tanusitanak.

A méhészetet a földbirtokos gazdáknak kell legmelegebben felkarolni, mert ez a mezei gazdasággal oly szoros összeköttetésben van, hogy egymástól elkülönítve képzelnünk sem lehet. A méhészet értékesíti a mi a gazdaságra nézve értéktelen; mert a méhek a méz és viasz termelői, és pedig kedvező időjárás s dús legelő mellett alig hihető mennyiségben, jelesül egy teljes erőben levő méhesalád egy nap alatt kedvező körülmények között 10—20, sőt némely vidéken 30 font mézet szokott gyűjteni; ennélfogva a hol a méhtartás elhanyagoltatik, mily roppant érték megveszendőbe csak egy nap alatt is a méhek közbenjárása nélkül, s megfordítva, mennyi érték gyűjtetik minden költség és fáradságunk nélkül!

De ha ez meg nem győzne is teljesen bennünket, még más megbecsülhetlen szolgáltat is tesz a méh a mezőgazdaságban az által, hogy a növények megtermékenyítését hathatósan előmozdítja. Ugyanis a tudva levő dolog, hogy a szorgalmas méhek reggeltől napestig virágról-virágra szállonganak, mézet és virágpórt gyűjtve, a testükre rakodott port egyik virágról a másik bibéjére átviszik, mi által az a természet törvényei szerént termékenyítést nyer a himporok közlésével. Több példák igazolják, hogy méhészegen vidéken a gyümölestermés sokkal gyéreb és silányabb, mint a hol számos a méh, s nagy a virágpórok közösülése egyik virágból a másikba való átvitele folytán. Darwin angol természetbuvár több évi kísérletekkel bizonyította be a méheknek közreműködését a növények megtermékenyítésénél, a mit most már senki sem von kétségbe, s igen fontos okul szolgál a méhtartásnak minél nagyobb mérvbeni terjesztésére.

Ha minél inkább meggyőződnek a mezei gazdák a méhészet fontosságáról, mely szerént ez a növényzet termékenyítetik, a más móddal össze nem gyűjthető becses természeti adomány a méz és viasz a veszendőbe jutástól megmentetik és általa a népvagyonosodásnak kimeríthetetlen forrása nyitnak, ezen az előnyöknek megismerése bizonyosan ösztönöznö fog minden gazdát a méhtenyésztésre. S ekkor már csak akarat kell hozzá, az okszerű méhészet eltanulása könnyen megy.

Menni fog pedig aképen, hogy ezt az egy hónapot, mely a kirakásig még rendelkezésünkre áll, használjuk fel méhek szerzésére; melynek folytán a méhészeti idő megnyitása minél több méhes gazdát találjon késsen városunkban; — de egyszersmind

nagyobb vonzerőt vélt gyakorolhatni az előadott darabokkal? Így gondolni a művészet érdekében nem szabad és nem is volt helyes. Mert meglehet ugyan, hogy a közönségnek egy része a nemesebb törekvést nem méltányolja, hogy az előadásban nem a művészetet, csak a hatást, a darabban nem a classicitást, hanem csak az ügyesen szőtt mesét keresi: de áll-e ez az egész közönségről?

És ha az igazgató úr talán valóban úgy vélekedett volna, hogy fölládozza a színházunkban vajmi ritkán kinálkozó műlévezetet az anyagi siker érdekében: úgy rosszszámított, úgy a Nemesis sújtotta őt. Mert a hangzatos szavak: Gritti Magyarhon nádora, nagy történelmi dráma, vagy az ígért (és igen szépen sikerült) allegorikai képlet, a szines görögtűzfény, a költő iránti kegyelet felébresztésének megkísérlése, őt felvonás — mindez együttvéve sem vala oly hatással, hogy a házat annyira megtöltse, miszerint az igazgató úrnak netáni speculatiója sikert aratott volna, hogy — különösen Gritti előadásakor — Molnár úr majdnem egészen üres padok előtt ne lett volna kénytelen hálátlan szerepét végigjátszani.

Hálátlannak mondtuk Gritti szerepét, és valóban az. Igazságtalanok lennénk, ha nem vallanók be, hogy Molnár úr e szerepben is művészileg játszott, de ép oly művészileg játszott volna a darabban előforduló Cibak vajda, Antonio, vagy akár Gertrud szerepében is. Az arany arany marad, ha sárba jut is, csakhogy mennyire más fénye és ragyogása akkor, ha a nap sugaraiban fürdik menten min. len salaktól! Molnár úr átértette a költőt és a mennyire lehetett, annyira körülbelül érvényre is emelte alakításával művészetét. De oly Gritti érzékíteni, a minő az valóságban volt, oly Gritti élénk állítani, hogy a színpadon ne a színészt, az alakítót, hanem magát Gritti, az alakítottat véljük cselekedni, beszélni, gondolni és szenvedni látni: ez nem állott Molnár úr hatalmában, mert — ez a legfőbb ok — nem volt képes arra (a mit képtelenség is kívánni), hogy a költő Grittiét megváltoztassa.

Ez a Gritti különben egy velencei dogának törvénytelen fia ki születésénél fogva nem foglalhatván el apja trónját, más

útat keres nagyravágását kielégíteni. A nagyravágás lehet erény is, ha szép eszme elérését tisztességes eszközökkel akarja elérni. De bűnné fajulhat a nagyravágás, ha csupán az én az öncél, melyet minél magasabb polcra emelni a főszándék; a cél elérésére szolgáló eszközök pedig ellenkeznek az isteni és emberi törvényekkel. Grittinek nagyravágása ily jellegű. Nagyravágásának indoka — apjának koronája, tüzelője, fiai nagysága, végzéje — a magyar korona. E jogtalan cél elérése sok akadályba ütközik. A magyar nép törvényes királyához — Zápolya Jánoshoz — ragaszkodik és Gritti, ki (nem tudni mi okból) Erdélyi fiait kihallgatás és elítélés nélkül kergeti vérpadra, utálja. E mellett fegyveres ereje is kevés, bár Zápolya föltétlenül bizik benne. De szükségé volna Cibak, Erdély hatalmas és jóságos vajdájának segítségére, a kit annál inkább megnyerni remél, mert fia Antal Cibaknak leányába szerelmes, és Cibak (már csak a hála érzeténél fogva is, melylyel a fiúnak tartozik, ki az ő életét mentette meg) már oda is ígerte leánya kezét. Titkos párbeszédre hívja őt fel tehát Erdély független urának czimével kecsegteti őt, ha vele egyetemben a király ellen fegyvert fog. „Zápolya én vagyok, te Erdély — együttvéve mi vagyunk Magyarország“ mondja Cibaknak, a ki elejénte rá látszik állni Gritti ajánlatára, de csak azért, hogy az árulónak bőszeretét megtudja, a mi megtörténvén, hazaszeretetének egész hevével, becsületézetének teljes öntudatában kikel a gaz hazáruól ellen és nyíltan megmondja, hogy Gritti szándékát föl fogja fedezni. A reményeiben ekképe csatlakozott Gritti most bérenczek által megöletti Cibakot, a kinek koporsójánál a megöltnek néje: Gertrud, boszúra lájtja fel a népet. Gertrud 20 évig volt Konstantinápolyban rabnő és Grittinek kedvese. Viszonyuk gyümölese két fiú volt, a kik egészen ellentétük apjuknak és a kiknek egyike (Antal) az, kinek Cibak leányát odaigérte, a másik (Endre) pedig szüntelen anyja után tudakozódik. Gritti él-hal e két fiúért, bennük véli látni nagyravágó terveinek folytatását, értök küzd és fáradozik, és e küzdésben s fáradságban az ő érdekekben követi el egyik bűnt a másik után, jóllehet ez — mint em-

lítők — fiai természetével ellenkezik. Mert ezeknek ideálja nem a harez és a korona. Antal: Margit, Endrét: az anya, kiről sejtelmé helyesen sügja, hogy él.

A fiúk nem is akarnak elejénte a magyar haza ellen fegyvert fogni és Grittinek szónoki képességének egész tárházát kell elővenni, hogy erre őket rábíra. A fiúk, kik annál is inkább vonakodnak apjuknak engedelmeskedni, mert anyjuk, ki fölfedezte magát előttük, szintén lebeszélni igyekvők őket, végre mégis engednek. De „Isten büntetése“ nem maradhat el. A Gritti szive mélyéből gyűllő Gertrud által föllázított nép elfogja Gritti fiait és hatalmába ejti Gritti is. Az apát büneiért, az anyát (Gertrudot) Szigligeti tudja miatt, iszonyú büntetés éri. Gyermekük fejét hullni látják. A büszke Gritti megtör és fájdalom terhe alatt, többé nem ellenkezik bakóival, „menjünk“, mondja büszkén, és megy a vérpadra. Gertrud és Margit kolostorba mennek...

A darabnak igen sok fogyatkozásai vannak. Az egész mű kevés változtatással beillenék egy mult századbeli iramának, melyben csak hangzatos szavak és külső hatás után törekedtek. Egy majdnem minden bonyodalmat nélkülöző dialogizált történet, egy lélek- és erkölestani hibákban bővelkedő, a magyar évrájkából kiszakasztott és nem épen érdektelen kép a dráma felső ruhájába öltöztetve, melyben a dráma szerkezetét szabálya sínesenek szemelött tartva, melyben tökéletesen hiányzanak a lélektani jellemek, jellemfestések és ügyesen szőtt mese — annyi az egész.

De nem lehet czélunk a darab hibáit bővebben fejtegetni. Eddig is csak azért tettük ezt, hogy annál jobban megérthessük, hogy mi okozta azt, miszerint a darab hidegen hagyott bennünket (többeket meg is indított), hogy Molnár úr miért nem volt képes művészetével oly hatást gyakorolni, a minőt művészetének nagysága például Othelloban gyakorolt.

Oka ennek még abban is rejlett, hogy Molnár úr oly szerepet jól alakítani nem képes, melyben — mint Grittiben — a hangszínezés nagy szerepet játszik.

Egyes jeleneteket azonban nagy sikerrel érzékített Molnár György úr. Így azon jelenetben, melyben Cibakot nagyravágó terveinek

eszközül megnyerni igyekszik a rábeszélés művészetének minden eszközét felhasználta annyira, hogy még ő, az éles észnek nagymestere is a meglepetés hangján kiált fel: „Hát a magyar is tud színlelni?“ Annyira bizott rábeszélésének sikerében.

Molnár urat, a nagy művészt, leginkább azon jelenetben találtuk fel, melyben fiainak elbeszéli multját és jövőjéről édes ábrándokat sző. A drámának a legsikerültebb része volt egyszersmind alakításának fénypontja is. A fiaihoz intézett eme beszéd inkább monolog, melyet csak néha szakít meg a fiúkhöz intézett néhány szó. Így például, midőn elmondja, hogy Constantinápolyban időzve, miként nyerte meg a főuraknak, a nagyvezírnek, sőt magának a szultánnak kegyét, mint növekedett mindinkább befolyása és tekintélye, mint nevezé végre a nagyvezirt barátjának, mint nyerd meg a király kegyét, ki őt nádorrá nevezé ki, a diesszomjazó lélek mámoros hangján szölt: „Oh, minő kéj volt az fiam!“ Az egész darabban csak e jelenet keltett tartós hatást, csak e jelenet vallott igazán a művészre, csak e jelenetben részesíté őt a közönség megérdemelt zajos tapsviharban.

Nem kevesebb elismerés illetné ama jelenetet is, melyben volt kedvesével, Gertruddal találkozik, és mely jelenet Gertrud belépésével kezdődik. Gritti őt meglátva az iszonyú lélekkurdalás és gyáva félelem hangján szól: „Inkább keljenek föl az általam megöletk árnyai sirjaikból és jöjjenek ide, én nem félek tőlök, csak ezt, ezt ne kellene látnom!“ Nem kevesebb elismerés illetné, mondom, e jelenetet az előbb felhozottnál, ha a darabból kiszakítva adta volna elő Molnár úr, mert az a félelem Gertrudtól sem a cselekményből nem kifolyó, sem Gritti jelleméből nem magyarázható ki.

Meg kell végre az utolsó jelenetről emlékeznünk, melyben Grittinek fiai lefejeztetését kell végignéznünk. E jelenet őt tökéletesen megtöri, a kikért élt és küzdött, fiait úgy elveszni látni — ez iszonyú, és ő, mint Othello, boldogságnak tartja a halált. Küzdelmei az olasz-sima arezon igen jól voltak visszatükrözödvő. Kár, hogy a rosszul alkalmazott görögtűzfény a hatást és illuziót elrontotta. Cs. S.

használjuk fel arra is, hogy addig egy tanulmányi rendszeres méhézetnek a város közelében — ez évre a városi műkertben — leendő felállítását készítsük elő; és így minél többet kezdünk az évben méhészkedni, annál többet eltanuljuk az új rendszer szerinti okszerű méhézetet, s ez lesz itt a legbiztosabb gyakorlati módja a hasznos méhézet meghonosításának.

A Kecskemét-vidéki Gazdasági Egylet, mint a Magyarországi Méhészeti Egyesület tagja készséggel elvállalja az ügy vezetését, az e tárgyban tartandó értekezésekre helyiséget szívesen megnyitja, s egyszersmind ez alkalommal a folyó február hó 9-ik napján délutáni 4 órakor a gazdasági egylet helyiségében tartandó első méhészeti értekezésre a méhészzel foglalkozni kívánókat tisztelettel meghívja.

Csilléry Benő, gazdasági egylet másodelnök.

ÜZLET.

E héten Kőbányán élénk hangulat volt. Eladó jószág, különösen jó minőségű, rendkívül kevés állt. Legmagasb ár 60% kr. kigramonkint. Előre február 57%—60 krig.

Árpa Kőbányán 7 frt. 55 kr., tehát 30—40 krral olcsóbb, mint nálunk, úgyszintén a tengeri ára is aránylag olcsóbb a fővárosban, mint helyben.

Piaczi árjegyzék.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Tiszta búza métermázsánként, Kétszer, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Köles, Krumpli, Széna, Disznóhús, Szalonna, Disznózsír.

Kimutatás a kecskeméti takarékpénztár 1881. évi december havi forgalmáról.

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Bévétel (Pénztárállás november 30-án, Betételek után, Különféle díjak után) and Költsön visszafizetések (Váltók után, Előleg, Ingatlan után).

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Kiadás (Visszafizetett betét és tőkésített kamat, Kifizetett folyó kamat) and Kölcsönök (Váltókra, Ingatlanra, Visszszámított váltó).

Kimutatás a kecskeméti kereskedelmi ipari hitelintézet és népbank decz. havi forgalmáról.

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Bévétel (Pénztárállás november hó 30-án, Váltó visszafizetésekből, Folyószámlák után) and Kiadás (Kölcsön (ingatlanra), Fedezett váltók, Leszámitolás (váltókra)).

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Kiadás (Váltó leszámitolásra, Folyószámlákra, Pesti telepítvényekre, Időközi kamatok, Pesti telepítvényekre, Folyószámlákra).

Kimutatás a Kecskeméti Központi Takarékpénztár december havi forgalmáról.

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Bévétel (Múlt havi pénztári maradvány, Betétek, Kölcsön visszafizetés, Fedezett váltók, Leszámitolás, Biztosított váltók, Folyószámlák, Visszszámítás, Különféle kamatok, Különféle díjak).

Table with 2 columns: Description and amount. Includes Kiadás (Kölcsön (ingatlanra), Fedezett váltók, Leszámitolás (váltókra), Betétek és tők. kamat visszafiz., Betétek folyó kamata, Visszszámítás visszafizetése, Elhelyezett értékpapír, Folyószámlák, Tiszti és szolga fizetés, Folyó költség, Különféle kamatok, Pénztári számla mint egyenleg).

HIRDETÉSEK.

Arverési hirdetmény.

7541. 1881. A kecskeméti kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a kecskeméti takarékpénztár egyesület végrehajtónak Dr. Kovács Mihály végrehajtást szenvedő ellen 1400 frt. tőke és járulékaírt iránt folyamatban levő végrehajtási ügyében alperes Dr. Kovács Mihálynak a kecskeméti 8532. sz. tjkvben 3812. rsz. a. foglalt s bíróság tartozékaival együtt 1530 frtra becsült házbirtoka; továbbá a kecskeméti 11,828. sz. tjkvben 204. rsz. alatt foglalt csalányosi szőlőbirtokból bíróság tartozékaival együtt 1670 frtra becsült 1/4-ed illetősége; végre a kecskeméti 6600. sz. tjkvben 37. rsz. a. foglalt tanyaföldből adó alapján s tartozékaival együtt 826 frtra becsült 1/2-ed illetősége az 1882. évi február hó 23-ik napján d. e. 9 órakor mint első, és 1882. évi március hó 23-ik napján d. e. 9 órakor, mint második határidőben, ezen kir. törvényszék telekkönyvi hivatalában megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatul fognak u. m.:

- 1-ör. Kikiáltási ár a fennebb kitétt becsárak, melyeken alul az első árveréskor az árverésre kitézött birtokok nem fognak eladatulni.
2-szor. Árverési kívánók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy ovadékképes magyar állampapírral a kiküldött kezébe letenni.
3-ör. Vevő köteles a vételárat három egyenlő részletben, és pedig: az első az árverést jóváhagyó végzés kézbesítésétől számítandó 3 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó három hónap alatt, a harmadikat szünetlően ugyanazon naptól számítandó hat hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 8% kamatokkal együtt ezen kir. törvényszéknek előre készkötött utalvány alapján a helybeli m. kir. adó- mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.
4-er. Az első részlet lefizetése után vevő a megvett ingatlan birtokába lép, emellegve a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.
5-ör. A tulajdonjog bekebelezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.
6-szor. A menüben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tette, a megvett ingatlan az érdekeltelek bármelyikének kérelmére, a prtis. 459. §-a értelmében, vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, újabb árverés alá bocsáttatni, és csupán egy határidőnek kitűzése mellett az előbbi becsárón alul is eladatulni fog.

Felhívtnak azok, kik az árverésre kitézött javak iránt tulajdoni vagy más igényt, avagy elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek vélnék, hogy e részbeni kereseteiket e hirdetménynek kifüggesztése napjától számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek is, ezen kir. törvényszéknek nyújtsák be: különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasíttatni.

Végül felszólíttatnak azon jelzőlogos hitelezők, kik nem ezen kir. törvényszék székhelyén, vagy annak közelében laktak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltekük végett helyben megbízottat rendeljenek s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben Szappanos László kecskeméti ügyvéd, mint hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Kelt a kecskeméti kir. törvényszék tkvi osztályának 1881. évi decz. hó 29-ik napján tartott üléséből.

Barta Henrik, Papp Imre, tanácsjegyző. 13 (1—1) h. kir. törvényszéki elnök.

Lakás-bérbeadás.

Az aradi-útcán Farkas-féle emeletes házban több rendbeli lakás Szt.-György naptól kezdve bérbeadandó. Tudakozódni lehet lakásom nagy-temető-útcza, 198. sz. a. 14 (3—1) Özv. Lichtner Dávidné.

Vasúti menetrend.

Table with 2 columns: Direction and schedule. Includes Felfelé Budapestnek (2-ik sz. f.-v. érk. 4 ó. 57 p. ind. 4 ó. 59 p. reg.) and Lefelé Szegednek (7-ik sz. sz.-v. érk. 9 ó. 55 p. ind. 10 ó. 01 p. d. e.).

Szerkesztői mondanivalók.

Camedrio: Köszönettel vettük. R. S. úrnak Budapestben: Novellát várjuk. B. G. úrnak helyben. Gál Erzsike k. a. neve, mint annyi sok bájos tánczosné, valóban sajnálatunkra maradt ki a béli névsorból. E helyen pótlólag szívesen közöljük. Előfizetése csak 2 frtot kapjunk. A kosár: Hiányzik belőle az a melancholia, melyet a kosár annak az — a ki megkapja. Ön boldog ember, hogy ezt átérezni még nem tudja. S. Zs. úrnak Budapestben: Küldeményedet várjuk. Imádom őt: Jól teszi. Sőt imádotja (érdekében) kérjük el ne is felejtse soha, úgy miképpen elfelejtette levelét bélyeggel ellátni.

Felelős szerkesztő: FEKETE JÓZSEF.

(X.) §. Az ételek és italok helyes választéka nagy fontosságú az emberek jólétére nézve, kivált azért, mivel e részben a legkisebb vigyázatlanság első sorban az emésztőszerveket gyöngíti és melyek elhanyagolása gyakran hosszas gyomorbetegségeket von maga után. Miután azonban ily vigyázatlanságok a legnagyobb ovattossággal mellett sem kerülhetők ki, felhívjuk a figyelmét a Dr. Miller-féle Bécsben 1868-ban hatóságilag megvizsgált görös elleni védbalsamra, mely a gyomor tevékenységét szabályozza, a gyomor és belek minden nemű heveny és idült lojait, a hányást, hasmenést, szélkőrséget, mindennemű gyomorbetegségeket, étvágytalanságot, gyomorkatharust feltűnő rövid idő alatt megszünteti. Egy üveg ára használati utasítással együtt 1 frt. 50 kr. Fél üveg 80 kr. — Kecskeméten valódi minőségben egyedül Bóka Zsigmond fűszerkereskedésében, Szegeden Göszner K. m. k. lotto-üzletében, Budapestben Édeskúty L. m. k. udvari ásványviz szállítónál kapható. (14—5)

Advertisement for MAAGER W.-féle CSUKAMAJ-OLAJ. Includes image of a fish and text: 'Eddig nincs fölümülva. MAAGER W.-féle cs. kir. kiz. szab. valódi minőségű tisztított'. Maager Wilhelmtől Bécsben.

Advertisement for Sirkövek. 'Első kecskeméti disztemetkezési intézet. Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy temetkezési intézetemben mátló fogva mi-dennemű SIRKÖVEK vörös, fehér, granit- és fekete-márványból 3 frttól kezdve fölfelé kaphatók, és a síremlékekről rajzok kívánatra ingyen, és bérmentve mindenkinek bármikor kiszolgáltatnak. Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy e sírköveket 25%-al olcsóbban, mint más adhatom, miután nem a nagy haszon, hanem a minél nagyobb forgalom a mérvadó. Egyszersmind bátorkodom a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy felnőtt halottak temetését u. m.: 1 lagozott koporsó, 1 lepedő, 1 szemfedél, 1 párna, 1 kantus (halotti ruha), 1 sapka vagy főkötő, 1 pár harisnya a halottas háznál felállítandó székekkel és dísz-gyászokocival együtt 13 forinttól kezdve fölfelé eszközölhetem. Megjegyzem továbbá, hogy az összes temetkezési kellékeket magam állítom elő és emellegve azon helyzetben vagyok, hogy mindent tetemesen olcsóbban adhatok mint más, ki maga kénytelen megfizetni a varrás és felszerelés költségeit. Egyáltalában törekvésem oda irányul, hogy olcsó és pontos kiszolgáltatás által a t. ez. közönség bizalmát valamint eddig, úgy ezután is kiérdemeljem. Teljes tisztelettel MUTH SÁNDOR. Üzlethelyiség: az evang. templom átellenében, a Juhász-féle házban. 9 (3—3)

Advertisement for Tűzifa. 'Első kecskeméti disztemetkezési intézet. Száraz ákác- és nyárfa helyre szállítással jutányos áron van eladó belső sétatér mellett Dékány Mihály házában. 12 (3—2)

Advertisement for Ház- és szőlő-eladás. 'Néh. Ferenczy László úr hagyatékához tartozó, a Halasi-nagy-útczán fekvő ház, s a szektői dűlőben fekvő, sok és válogatott fajú gyümölcsfákkal gazdagon ellátott szőlő, s végre ugyanannak városföldi birtokán levő búza-szalma, árpa- és zabszalma-rakomány szabadkézbe eladó. — Bővebb értesítést ad Kovács József törvényszéki bíró úr, vagy alulírt közjegyző. 15 (3—1) Dömötör Sándor.

Advertisement for Anatherin-szájviz. 'Számos bizonyítvány Érdeméremek a legelső orvosi különbözött tekintélyektől. Harmincz éven át jónak bizonyult Anatherin-szájviz Dr. POPP J. G.-től cs. kir. udvari fogorvos, Bécs, Stadt, Bognergasse 2. Minden más fogviznekem eleibe teendő mint óvszer a fog és szájbetegségek ellen, a fogak korhadása és ingóvá válása ellen, kellemes íz és szagjal, a foghúst erősíti s mint hasonlíthatlan fogtisztító szer szolgál. Egyszersmind kitűnő öblítő viz is torokfájásoknál. Hogy ezen közkedveltségű s nélkülözhetlenné vált készítmény minden körök által megszerelhető legyen, különböző nagyságú palackokban van, és pedig 1 nagy palack 1 frt. 40 krral, és közpészerű palack 1 frttal és egy kis palack 50 krral. Dr. Popp Anatherin-fogpastája a fogak tisztítása és épentartására, a kellemetlen bűz és a fogkő elhárítására. Ára egy üveg szelenczének 1 frt. 22 kr. Dr. Popp illatos fogpastája, évek hosszú során át jónak bizonyult, mint a legkitűnőbb szer a szájjüreg és fogak ápolása és fentartására. Ára darabonkint 35 kr. Dr. Popp növényi fogpora, tisztítja a fogakat, eltávolítja az oly kellemetlen fogköveket s a fogmáz folyton nyer fehérség és üdéségekben. Ára dobozonkint 63 kr. Dr. Popp fogolma a lyukas fogak önkitaltására. Illatos növényi szappanok az arczbőr szépsége és javítására, s minden bür-tisztatálanság ellen jónak bizonyult, lepecsételt szereti csomagokban 30 krral. Szives tudomásul! A hamisítástól ótalalmazás végett figyelmeztetik a t. ez. közönség, miszerint az Anatherin szájviz minden palackjának a nyaka védjeggyel van ellátva, (Hygea és az anatherin készítmények czéje), valamint azonfelül még minden palackján egy kűlörbötökkel van ellátva, mely világos viznyomatban a birodalmi sást és a czéget tartalmazza. Kapható: Kecskeméten Molnár János, Katona Zsigmond és Machleid Alajos, Nagy-Körösön Tarkay K. és Medveczky S., Szolnokon Boár G. és Horánszky I., Főlegyházán öz. Hoffer A., Szentesen Dósa B. és Várady L., Majsán Tarjai P., Czegléden Persay A., Kis-Körösön Gubás K., Szabadszállásán Martinovics P., Csongrádon öz. Meister E., Mező-Túron öz. Somogyi G. gyógyszerüzletekben. 35 (18—18)

Advertisement for Hirdetmény. 'A Kohári- és Sas-útcza sarkán a kir. törvényszék átellenében levő dr. Nyirády László tulajdonát képező háznál egy lakrész — 3 szoba, konyha, kamra — 1882. évi ápr. 24-től kezdve kiadó. — Kecskemét, 1882. febr. 3. Nyirády Sándor, népbanki jegyző. 16 (0—1)

A gazdasági népoktatás kérdése.

Közel tíz éve, hogy Kecskemét városa és a közokt. kormány, érezve a gazdasági népoktatás szükséges voltát nálunk, a kecskeméti gazdasági felső népiskolát felállította.

Azóta ennél több ez ügyben nem is igen történt. — Hogy a fennállása óta lefolyt időszakon át sorsa, annak vezetőjén kívül, majdnem a véletlenre volt bízva: eléggé ismeretes. Mint rendszeren szokott lenni: az újdonsággal csakhamar beteltek s azután később nem igen törődött vele senki.

Most, hogy Kecskemét városa a mindenfelől reá nehezedeő teher súlyát már nagyon is érzi: az igyekezet folytán, hogy terhén könnyítsen — mint értesülünk — felmerült a gazdasági felső népiskola kérdése is, mely által szintén nem csekély teher hárul vállaira. — A városi közgyűlés egy bizottságot szervezett, valamint megkereste ez ügyben a községi iskolaszéket is, hogy küldene ki szintén egy bizottságot, mely együttesen a városi közgyűlés által kiküldött bizottsággal s a nevezett intézet igazgatójával tanulmányozás, illetve vizsgálat alá vegye ez ügyet s e kérdés elintézésének mikéntjére vonatkozólag javaslatot terjesszen elő.

Valóban itt az ideje, hogy ez ügyvel behatóbban foglalkozzunk mindannyian, kiket a gazdasági népoktatás közelebről érdekel, vagy kiknek azzal foglalkozni: erkölcsi kötelesség. Mert ez ügy nem iskola létkérdése. Ez ügy a nép gazdasági oktatásának ügye. S azt hisszük, minden nemesen gondolkodó és érző, a közjót előmozdítani hajlandó ember csak így foghatja föl azt. Ily értelemben fogjuk föl mi is. S ily értelemben nyilvánuló nézeteinket, véleményünket ohajtjuk itt elmondani.

Tekintsük legelsőben is e kérdés nagy fontosságát, nagy jelentőségét.

Nem ismeretlen dolog, hogy a nagyobb és úgynevezett középirtokos östermelő osztálynál, a tanult gazdasági, a tudomány által kifejtett gazdasági rendszerek s gépek alkalmazása által a gazdálkodás országsszerte már régebben átalakult s a termelés megkésztettségűvé vált.

A nagy- és középirtokos osztály érdekei — igaz — már régebben is lettek biztosítva a ma is fennálló magyar-óvári gazdasági akadémián, s több gazdasági középiskola, földmívelő iskola felállításával a kormány részéről. Sőt újabb időben ez intézetekből már annyian kerültek ki, hogy nagy számmal vannak, kik közülök gazdasági pályán éppen nem nyerhetnek alkalmazást. Ez intézetek szaporítására tehát nincs szükség; — mert azzal újra a proletáriátust növelnénk.

A lakosság legnagyobb része nálunk Kecskeméten is östermelésből él, de a kik már többnyire kisirtokosok. Ez a kisirtokos földmívelő nép azonban, melynek éppen az volna feladata, hogy néhány hold földjéből teremtesse elő kenyérét és családja jólétét — meg kell vallanunk — ma is oly kezdetleges módon gazdálkodik, mint a régi viszonyok közt nála kevesebb jövedelemből is megélő ősapja. Pedig ez a kisirtokos földmívelő nép „az élet kényelmeit, a bútorzatot, a ruházatot, a tápszereket s társas mulatságokat illetőleg azóta nagyon is megváltozott; a külsőségekben civilizáltabb lett s oly életmódot folytat, mely kétszer-háromszor annyi kiadással jár, mint járt ősapjának háztartása“. — A civilizációnak fokozottabb, finomabb igényei s többnemű életszükségei előbb eljutnak a néphez, mint az azok ki-elégítésére és az e célból szükséges eszközök előteremtésére megkivántató értelmiség, ügyesség, szellemi és anyagi erő. Ez tapasztalati tény. Szomorú, de nálunk is így van.

Ámde az igények növekedése s a régi gazdálkodási rendszer hibái mellett észlelhetni, hogy a föld és termőereje is folytonosan fogy, s mindinkább közeledik az idő — már ma is sok gazda érzi — mikor földje alig terem annyit, mennyi folyton növekvő adója fizetésére s életének fenntartására elégséges. — Nagyon világosan látható, sőt érezhető már most is, hogy mily szomorú idő

következik a beláthatlan jövőben még békes állami élet esetében is hazánkra, ha bevárjuk, míg maga a természeti szükség, talán éppen a nyomor alakjában jó el népünk gazdasági tanítómesteréül. — Már ma is észrevehetően nyilvánul kisirtokos földmívelőink anyagi viszonyainak tarthatatlansága az üzemeltetett gazdasági rendszer s életmód mellett. Nem is említjük, mily sokan úsznak terhes adósságban, mily sokan mentek eddig is tönkre az uzsora által? stb. — Ily körülmények közt azután, nem csodálkozhatunk azon se, ha a magyar nép — mint a legújabb statisztikai adatok mutatják — nem szaporodik, mert hisz fél a sok gyermektől. S hogy is ne félne, hogy ne aggódnék megélhetésük miatt, mikor azt látja, hogy csak az emberek száma s az életnek csak szükségai szaporodnak, s földje mindinkább megoszlik; de sem szakértelmisége nem növekedik, sem az eszközök, melyekkel a kevés talajból is több termést idézhet elő, sem a módok, melyek szerint civilizáltabb életszükségeit saját munkájával fedezhetné: előtte nem ismeretesek.

Ugy hisszük: fölösleges volna többet fölhozni a gazdasági népoktatás fontos voltának feltüntetésére.

Lehetetlen el nem ismerni, hogy kisirtokosokból álló földmívelő néposztályunk gazdasági kultúrájáról valami módon s pedig komolyan gondoskodni: hazánk, nemzetünk anyagi jövőjére, a Magyarországra mily nagy horderővel bír. Eléggé ismerte s érezte ez ügy fontosságát, nagy jelentőségét már egy évtizeddel ezelőtt, újabb alkotmányos életünk kezdetén maga az akkori kormány is. Haladéktalanul azért igyekezett már akkor csaknem minden, túlnyomóan kisirtokos földmívelő lakosokkal bíró községben vagy vidéken egy gazdasági felső népiskolát felállítani. A kormány kezdeményezésére így jött létre akkor a kecskeméti gazdasági felső népiskola is.

Nehogy azt higyük azonban, hogy a kormány ez új intézetet csak úgy sebtehamarjában léptette életbe. Nem! Ez a kérdésnek hosszas és beható tanulmányozása után történt. Ismert tekintélyek, gyakorlati szakemberek lettek ez ügynek külföldön való tanulmányozása végett kiküldve. Kiváló nagy érdeme volt e tekintetben Molnár Aladár, hazai közéletünk egyik legnemesebb alakjának is, kit a kérelmetlen sors a közoktatásügy nagy kárára, rég szőlított el közülünk, élők közül.

Mindamellét, hogy a gazdasági népoktatást előzetesen Svájcban, Belgium-, Hollandia-, Bajor-, Württemberg királyságban és Baden nagyhercegségben tanulmányozták szakfőnökeink: hazánkban az nem lett külföldi mintára szervezve. A gazdasági felső népiskola eszméje, szervezete, beosztása stb. teljesen magyar, melyet a magyarországi viszonyokhoz képest a külföld legelső szakemberei is helyeselték. Azon vádat tehát éppen nem lehet ellene emelni, hogy szervezésében volna valami, a mi a magyar viszonyokba bele nem illeszthető. Kormányfőnökeink nagyon megfontolták ez ügyet s mielőtt a gazdasági felső népiskolák tényleges létrehozásához kezdtek volna: gondolkodtak minden út és mód fölött, melyek által a kisirtokos földmívelő néposztály gazdasági szakoktatását legegyszerűbben eszközölni lehetne. Hogyan van mégis, hogy mindennek dacára a gazdasági felső népiskola nálunk, Kecskeméten, hol a lakosok nagy része kisirtokos földmívelő, mindez ideig oly kevésé felelhetett meg kitűzött céljának?

E kérdésre felelni: jövőre kísértjük meg.

Bűnügy.

A helybeli kir. feny. törvényszék múlt hó 19., 20. és 21. napjain egy nagy tolvajbandának viselt delget foglalkoztatták. A tolvajlások színhelye három vármegye, tárgyai pedig jobbra lovak és ökrök voltak. A tárgyalás maga kevés érdekes mozzanatot nyújtott, miért is annak lefolyása helyett magát az eredményt közöljük, úgy mint azt az ítélet hirdetésekor feljegyeznünk sikerült:

I. Majercsik Zakariás, ki a bandának legtevékenyebb tagja volt, bűnösnek találtatott: 1) Markbreit Adolf tiszavárkonyi lakos 2 ökrének 1879. szept. 12-én, 2) Bajáki István ceglédi lakos 2 lovának 1878. augusztus 18-án, 3) Fodor András mikebudai lakos 4 lovának 1878. július hóban, 4) Füle Bálint

mikebudai birtokos 2 ökrének 1878. aug. 11-én, 5) Szunyog Károly ceglédi lakos 2 lovának 1880. május 13-án, 6) ezután másnapra egy hevesmegyei ismeretlen tulajdonos 2 lovának, 7) Benedikty Gyula tápió-szelei lakos 2 lovának 1880. május 29-én, 8) Rabenspuk János bereczki lakos 2 lovának 1879. nov. 15-én, 9) Ujszászi Béni ceglédi lakos 2 lovának 1880. május 20-án, 10) Bessenyei István bábolnai csikós 5 lovának 1880. máj. hóban, 11) Tóth Sándor körösi lakos 3 lovának 1880. május 1-én, 12) ugyanakkor egy ismeretlen tulajdonos kocsijának, 13) Kmettyó János ceglédi lakos 3 lovának 1879. szept. 22-én, 14) Perjés János megyeri lakos 2 lovának 1879. aug. hóban, 15) Deutsch Márton várkonyi lakos 2 ökrének 1878. szept. hóban történt eltolvajlásában; továbbá 16) Veres Lajosné kenderesi lakos eltolvajlott 2 lovának, 17) Orsó Imre szihalmi lakos eltolvajlott 4 lovának orgazdai kezelésében és ezért a vizsgálati fogságba nem számítása mellett 8 évi börtönrre ítéltetett. Felmentetett a nagy-körösi tanyák közt két helyen megkísérlett tolvajlás, egy ismeretlen hevesmegyei lakos 2 lovának eltolvajlása és Hevesmegyében három helyen megkísérlett tolvajlás miatt emelt vád alól.

II. Idős Majercsik János, elsőrendű vádlottának apja, egy megrögzött ravasz tolvaj, mint a bandának lelke, bűnösnek találtatott: 1) Tepper Lőrincz mezőkeresztesi lakos 2 lovának 1879. május hóban, 2) Deutsch Márton várkonyi lakos 2 ökrének 1878. szept. hóban, 3) Máté Mihály és Farkas Jánosné bábolnai lakosok 3 lovának 1879. aug. 31-én, 4) Ujszászi Béni 2 lovának, 5) Kmettyó János 3 lovának, 6) Bessenyei István 5 lovának eltolvajlásában; továbbá 7) Veres Lajosné 2 lovának, 8) Perjés János 2 lovának, 9) Orsó Imre 4 lovának orgazdai kezelésében s ezért vizsgálati fogságának be nem számítása mellett 8 évi börtönrre ítéltetett. — Fiával együtt az előbb elsorolt esetek, továbbá Markbreit Adolf 2 ökrének és Bajáki István 2 lovának eltolvajlása miatt emelt vád alól felmentetett.

III. Slakta Ignác, szolnoki lakos, bár öbbs gyanújelenség szőlt a mellett, hogy ő a Majercsik családdal szoros összeköttetésben van, és ő szerzi a hamis passusokat, csak Veres Lajosné 2 lovának és Máté Mihály 2 lovának eltolvajlásában volt bűnösnek kimondható, s ezért 2 évi börtönrre ítéltetett.

IV. Ifjú Majercsik János, Markbreit Adolf 2 ökrének, Perjés János 2 lovának eltolvajlása és Veres Lajosné lovainak orgazdai kezelése miatt 2 évi börtönrre ítéltetett.

V. Majercsik István Tepper Lőrincz 2 lovának eltolvajlása miatt 9 havi börtönrre ítéltetett; e vádlott a családtagok többi viselt delgeiben a vizsgálati adatok szerint nem vett több részt.

VI. Veres Mihály, ki Tepper Lőrincz egyik lovát a tolvajoktól potom áron és passus nélkül megvásárolta, orgazdaság miatt 6 havi börtönrre ítéltetett.

VII. Essenyi Dániel Tóth Sándor egyik lovának orgazdai átvétele miatt szinte 6 havi börtönrre ítéltetett.

Berkes János, Sas György, Fekete János, Simai János, Váci Mihály, Gönczy István, Tóth Imre, Nagy József, Czakus Sándor, Vitai Pál és Vizi Márton részint mint a tolvajlások tettesei, részint mint orgazdák vád alá voltak ugyan helyezve, de bizonyítékok hiányában felmentettek, sőt Gönczy István és Czakus Sándor ártatlanoknak is nyilvánították.

Lévai Imre, mint a bandának szökésben levő egyik főtagja és számos tolvajlás elkövetője, továbbá a tárgyalásra meg nem jelent Balla Pál ellen a további eljárás fentartatott.

Az ítéletet az elmarasztalt hét vádlott és a kir. ügyész Majercsik Zakar, János, ennek hasonnevű fia, Essenyi Dániel és Nagy József ellen felelbezte; ez utóbbi ellen bűnpártolás vétsége miatt 3 havi fogház volt indítványozva.

A paritás.

A magyar királyi belügyminiszteriumnak egy rendelete lesz közelebb közönségesítve, mely hazánk törvényhatóságait oda utasítja, hogy a monarchia másik felének valamelyik özségét érdeklő ügyekben magyar nyelven terjesztett megkeresésekkel ne közvetlenül érdeklő községekhez, hanem az azok fölött etekes első folyamodású hatóságokhoz forduljanak, mivel ismételve fordult elő olyan eset, hogy a megkeresett osztrák község a magyar megkeresésvényt visszautasította. A nyelvtudású belügyminiszterium ezen rendeletével, — ut aliquid fecisse videatur — cselekedett, de a paritást, melyet a papíron törvénybiztosítana, mélyen megértette vele. Hogy áll ugyanis e tekintetben a gyakorlat, úgy hogy mi kötelességek vagyunk, vagy legalább eléggé udvariasak, bárholnan és bármi nyelven írott megkereséseket elfogadni, elizni — s ha nem boldogulunk vele, kötelességek vagyunk azt lefordíttatni a miniszterium útján, vagy egyéb módon, s minden esem elintézzük az idegen nyelvű beadványt — s ime viszonzásul előzékenységünk

ért, nem a lajtántali községek utasítják oda, hogy a paritás elvénél fogva kötelességek a magyar hatóságok magyar nyelven szerkesztett megkereséseit, — ha meg nem értnek, felsőbb hatóságok útján lefordíttatni s elintézésre juttatni, hanem nekünk parancsolják meg, hogy járjunk el, nehogy megkereséseink vissza utasíttassanak. Hátha a megkereső hivatali községek, község előljáróságának nincs módjában egyebet meg tudni, mint a község nevét, kihez forduljon? Vagy azt hiszi a t. miniszteri rendelet szerkesztője, hogy a külfölddel az ország törvényhatóságainak minden tisztviselője ismerős annyira, hogy csak nevezni kell előtte egy falut, azonnal tudja melyik Bezirks, — vagy Kreiszhauptmanhoz kell fordulnia? Bizony nagy tévedésben van ha azt hiszi! Hát nem jobb, czélszerűbb, megnyugtatóbb, a paritáshoz illőbb lett volna ha azt eszközlik vala ki, hogy minden község tartozik elfogadni a magyar nyelven szerkesztett megkereséseket, s ha nem érti meg, vagy nincs módjában ott lefordíttatni, a megkeresett község tartozzék azt törvényes felsőbbbsége elé vinni? vagy pedig innen is túl is kimondani: hogy a monarchia egyik feléből a másikba intézett megkeresések, az illetékes miniszteriumok útján intéztessenek az érdeklő községekhez? Bizony czélszerűbb, jobb, megnyugtatóbb s a paritáshoz illőbb lett volna, de fájdalom, ilyen rendeletek kibocsátásánál olyan faktorok működnek, kiknél a magyar nemzet jogos kívánataihoz érzék, a kívánatok kielégítéséhez pedig a jóakarát és szándék nincs meg. †

Nyílt level a városi t. cz. színügy-bizottsághoz.

Városunk törvényhatósága már évek előtt meggyőződésről, hogy a közművelődésnek egyik főtenyezője a színművészet csak úgy felelhet meg céljának, ha anyagilag is pártfogolva — megtisztítva gyakran észlelt salakjaitól — nemes irányban és magas színtel hivatással vezetettik. — Mert ha a színművészet pártolását hazafüti kötelességnek, a műveltség fokmérőjének szeretjük tekintni, valóban kívánatos volt városunk közönségének gondoskodnia arról, hogy a midőn a színművészet ügyét, mint akár a tanügyet, anyagilag is pártolja, egyszersmind ellenőrizi is azt, hogy az, az igazi műveltségnek a humanitás és hazafüsi érzelmek fejlesztésének, a szó legnemesebb értelmében előmozdítója is legyen.

E czél elérése végett küldetett ki törvényhatóságunk kebeléből az igen tisztelt színügyi bizottság azon utasítással, hogy a színügy, és ez által a közművelődés érdekében minden lehető jót, a színművészetnek minél nemesebb irányú fejlődését, az itt gyakran kiburjánzó erkölcsi gyomok kiirtásával is előmozdítani törekedjék. Egyszóval a színművészetet oda emelje, hogy ez a jobb érzés által kívánt czélloknak nemesen feleljen meg.

Hogy városunk közönségének ebbeli jó intézkedései mily mérvben vannak gondozva, nem tudjuk, de azt mindenki látja, ki a színházba jár, hogy ott kellő rend, ellenőrzés, felügyelet nincs.

Ezen segíteni kell. Mert azon megnevezhetlen botrányt, mit a „Kisasszony feleségem“ operett előadása alkalmával A. D. játéka miatt a jobbjérsű közönségnek átzenvednie kellett, eltűnni nem lehet. — Ily erkölcselenségért még valami bódében fellépő csepürágót is elítélnének.

Ily tény után hogy vigye az anya gondosan nevelt gyermekét színházba, hogy bocsássák oda a serdülő szelid ifjút, hogy lépjen be oda tisztességes érzésű ember, midőn nincs biztosítva, hogy a közművelődés templomál felavatott hely nem lesz-erkesztelen fogalmak és jelvényekkel megfertőztetve?

Csak még egy ily eset, azután valóban a közérkölcsliség érdekében jobb lesz a színházat bezárni.

Sajnálatos, hogy különben értelmes színesz botlott el ily rútul: még sajnálatosabb az, hogy akadtak műveltséget igénylő tanuló fiatalok, kiket ez erkölcsi öngyilkosság szilaj tombolásra ragadott.

Tisztelettel kérjük a t. cz. színügyi bizottságot gondoskodni arról, hogy a színházlátogató közönség jövőre az ily botrányoktól megóva legyen. †

A legrégebb főzelék.

— Hanusz István. —

Nem érdektelen egyes növények története. És a növényország polgárainak talán éppen illetlen életrajza az, mely igazán igényt tarthat a Historia naturalis névre, a hogy a régiek a leíró természetudományok ez ágát hívták. Nincs bár választottunknak az ember történetébe oly mélyen belenyúló szerepe, mint a gabbanműveletnek, burgonya-, dohány-, kávé-, tea- vagy gyapotnak, melyek nagyot fordítottak a népek szokásain vagy nemzetgazdasági viszonyain; de mégis kellő fontosságú volt a régiek előtt a babó (Vicia L.), úgy hogy mint Menke „De leguminosis plantis veterum. Göttingen 1814.“ című munkájában mondja, ez a legrégebben ismert hüve-

iyes és az egyedüli, mely a régiek hitregéiben szerepelt nyert. Ennek oka nemcsak magvainak általános használhatóságában van, mert azok lisztjéből kenyert, lepényt és kását készítenek, hanem virágainak színezete és foltjai is figyelmet költöttek.

E proteinban gazdag (körülbelül 25-5%) magvú növény ugyanis, melynek ősi hazáját De Candolle a Kaspitó környékén keresi, nemcsak a görögök előtt volt ismeretes, mint a hogy az már Homeros Iliasában (XIII. 589.) Kyamos néven előkerül: *) hanem alexandriai Kelemen egyházirodás szerint a régi egyptomiak is erősen művelték. És nem-igen mond ellent e tudósításnak Herodot azon állítása, hogy Egyiptomban a hüvelyes vetemények mivelsét elhanyagolták, mert a mit Plutarchos, Diodorus Siculus az egyptomiaknak a babó iránt való idegenkedéséről írtak, csak abban leli magyarázatát, hogy e nehéz emésztésű eledel meg volt tiltva a papoknak csakúgy, mint a sertésbűs és hal élvezete, mert ezek fölgerjesztik a test kívánságait s ekkép a szemlélődő élethez való hangulatot nem igen segítik elő.

Mint Cicero mondja, Pythagoras tanítványainak nem volt szabad e növényt eledélül használni. Összefüggésben állhatott e tilalom az egyptomi papok tapasztalataival, miért Terentius is tanácsolja, hogy a könnyen megszerezhető babócsömört földévétel által lehet meggyógyítani. Sőt Tertullian szerint a nevezett görög bölcsele még azt is megtiltotta tanítványainak, hogy babóval beültetett földre lépjenek; ez azonban a politikától való óvásnak átvitt értelmű kifejezése lehetett, mert a régieknél szavazási eszköz volt a fehér és fekete babó, és ugyan az első kedvező, az utóbbi kedvezőtlen. Ma napság is vannak testületek, melyeknél, mintegy titkos szavazattal, szokás kibabozni azt a társat, ki a testvérelet céljainak megfelelő taggá válni nem mutatkozik. V. Sixtus pápa 1585-ben egy kemény bullában egyéb dolgok közt a babóval való szerencse- vagy jövedémondást is megtiltotta. E tilalom arra mutat, hogy növényünk eszközüül szolgált babonára is.

Amár azt mondja Orpheus egyik költeménye, hogy a babóévs annyira, mint az öngyilkosság; boldogtalanok! úgymond, a babóhoz hozzá ne nyúljatok: de a szelleműs görögök mégis kedvelték a hüvelyes vetemények közt a babót csakúgy, mint Kant és Lessing a lenesét, sőt Athenae és Eleusis közt Kyametesnek, a babó védszellemeinek temploma is állott. Kyametes érdeme, a miért Attika népétől kultust nyert, az volt, hogy meghonosította a Vicia faba művelését és ez alapon csak olyan méltóságban részesült, mint Pallas Athene, Demeter és Bacchus, kik az olajfa, gabona és szőlőtől honosították meg. Ezenkívül Apollo tiszteletére egész babó-ünnepélyeket, pyanepisiákat rendeztek a pyanepsion hónapban, mely a görögöknél az évnek 4-ik hava volt (a mi naptárunk szerint október 2-dik és november 1-ső fele), mely alkalmakkor majd Apollo, majd Theus tiszteletére hüvelyes eledelék kerültek az asztalra.

China dicekszik azzal, hogy Európát mindenben megelőzte. Így történetirők azt beszélik, hogy nálok a babónak behozatala Shin-Nong idejében, vagyis 2822 évvel Kr. e. történt; de az is bizonyos, hogy ők a zöld főzelekbabót hollandi babnak nevezik, mivel azt hozzájuk a burgonyával együtt a hollandiak vitték be. A kínai fűvésztár, melyet a párisi Institut előtt Julien 1846. bemutatott, az 1400-ik évnél korábbi és átvizsgálata 1628-ban történt; ez 414 növényt ír le és közöttük helyet foglal a borsó és babó. Bizonyosabb adat a bibliáé, mely a Királyok 2-ik könyvében (XVII. 28.) azt mondja, hogy gileadi Barzillai egyéb haszonvehető cikkek közt babót is hozott Dávid királynak ajándékkul.

Talán még régebbi bizonyossága növényünk használatának az, hogy O. Heer szerint feltehető volt annak magvai Montelier, Parma és Peters Islandnál a régi tavi lakásokban, tehát a kőkorból a bronzba való átmeneti időszakban és magában a bronzkorban is. Régi kelta neve fa vagy fav, lithvánul pupa, eszth nyelven ubba, finnul pupa. A magyar és mordvin a szláv bobu szóból kaphatta, különben is hajlandó levén különösen a magyar az o hangzóból a-t csinálni, mint pl. tall, magyaró, kalbász: a toll, mo-gyoró, kolbász stb. helyett. Az eddigiek után alig látszik szükségesnek megjegyezni, hogy a babó, mely néven Diószegi és Fazekas fűvészkönyve után növénytani műnyelvünk a Viciát (a görögöknél Bikion-nak is hívták) ismeri, különbözik a főzelekbabtól; mert ez tulajdonképen Phaseolus, mely névből a paszuly, paszúr, vagy erdélyiesen faszulyka származott. A mit mi most mintegy 70 változatban bab név alatt kertileg művelünk, keletindiai származású növény és később hozatelt ne onnét.

*) Mommisen szerint Pyanos vagy Pyamos neve is volt, de olyan forma viszonyban állt ez az általánosabb keleti Kyamos névhez, mint az ősi latinok, szabinok és faliszkok által ejtett haba név a közönségesebb és újabb eredetű faba helyett. Theophrastus görög növénytudós a Nelumbiumot, a régiek híres lotosát nevezte Kyamosnak.

A latin irók közül Columella, Virgilius, Palladius, Varro, Ovidius, Plinius ismerik a babót, noha a legutóbbi író a Kyamos név alatt olykor Colocasiát, egy konytvrágtele növényt ért, növényünkről azonban azt mondja, hogy a flameneknek, az egyes istenségek papjainak nem volt szabad belőle enniük; de azért a középosztálybeli rómaiaknál eléggé kedvelt eledel volt, sőt azon hiedelmet táplálták felőle, hogy a hangnak nyílt csengést eszközöl, miért is a rossz énekesek gúnyból babosnak (fabarius) mondták. De szerepelt a babó számos római ünnepnél is. Így a Calendae fabariae alkalmával, mely napokat júniusban ülték meg, isteneiknek friss babógyümölcsöt áldoztak. Pales istennő ünnepén meg babószárral tisztogattak és füstöltek, belőle tüzet gerjesztettek és azt átugrálták. Carna, a házküszöb és bölesőbeli gyermekek védszelleme áldozatul szalonnát és babókását kapott, mint erősen tápláló eledelket, hogy távol tartson tőlük minden boszorkányt. A ki a babónak csiralapját jól megnézi és élénk képzelődése van, megmagyarázhatja magának, miért ettek a római delnök babópurét, midőn a matronáliák ünnepén Juno Lucinához termékenység és házastársi áldásért könyörögtek.

Sajátságos, hogy a babó a régi egyptomiak, görögök és rómaiaknál egyaránt a halál jelképe volt. A halottakról való megemlékezés ünnepén leginkább babót tálaltak föl a rómaiak, mivel annak virágain a fekete foltokat gyászbetűknek (literae lugubres) tartották. Ugyane fekete pettyek költethették azt a hiedelmet is, hogy a megholtak szelleme a babó gyümölcsébe vándorol; azért emlegeti Horatius elhalt rokonainak lelkeit, mint egy-egy babót, midőn Pythagoras lélek-vándorlásai tanáról gúnyolódva szól. A lemarriák vagy kisértő szellemek kiengesztelése ünnepén a családapa meztelen lábbal és hallgatva járta körül házat éjjel, háta mögé fekete babót szórt, hogy azzal önmagát s övét a kisértetek zaklatásaitól megszabadítsa.

Házi isteneik elé a régi germánok s raktak babó eledelt és nem félték, hogy annak nehéz emésztősége bajt fog nekik szerezni. Mivelik is a babót az újabb germánok a szélesség 67-ik fokáig Norvégiában, de még sem oly általános eledel az ott, min az alsó Rajnátnál és Westphaliában, hol az éghajlati viszonyok gyöngédebbé fejlesztik magvait. Grönlandban az egykori norvég gyarmatosok lakóhelyén még most is van egy babófaj, melyet az eskimók a fehér ember lányoma jelének neveznek. Sőt közmondások sem hiányoznak a német nyelvben, melyek e növénynek a germánélem közt való széles elterjedéséről tanúskodnak. Így arról, ki nehezen hall, vagy épen nem akar valamit meghallani, azt mondják, hogy babót evett vagy babó van a fülében; a nyers emberről pedig azt, hogy goromba, mint a babószalma.

Az elmúlt századokban nálunk magyarkoroknál is kedveltebb volt a babó, mint ma. A legnépszerűbb magyar kertészeti szakmunka a „Posoni kert”, melynek kiadása évét Toldy Ferencz 1664—1667. évek közé teszi, a babó művelésmódját egész kimerítően tárgyalja. Csapó József „Uj füves és virágos kert. II. kiadás 1792.” című munkájában elmondja a babónak külső és közhasznait, de vadlencsének, ledneknek nevezi. Hazánk felső vidékein parasztaban néven ismeri a nép és eszi zölden úgy, mint éretten babókása vagy saláta alakban.

A XVIII. és XIX. század gazdasági írói sok dicséretet mondanak el a babó felől és ajánlgatják is művelését, a nélkül azonban, hogy e gazdag termésű kapás növénynek elegendő számú híveket bírnának szerezni. Csak midőn a 40-es évek második fele körül oly ijesztő mérvben léptek föl a burgonya-betegségek: akkor kezdett a babó ismét, mint ember számára is természetű hüvelyes vetemény, újra itt-ott föltűnedezni. Régi kelendősége visszatérhet, ha válfajai és változatai közt nagyobb gondal válogat az ember; így például a mazagan vagy windsori babó igen jó főzeleket szolgáltat, Párisban meg az algiri babó épen kelendőnek mondható. Van pedig válfaja elég, úgy hogy méltán sorozható a fajtágazdag növények közé. Pestmegye területén Gőnczy Pál szerint vadon vagy elvadultan 16 féle babó nő; Diószegi 19-et ismeret, Leunis szerint Németországban 20 féle található, Hunfalvy János szerint a Magyarbirodalom területén 34, ezek közt egy Vicia hungarica és egy V. pannonica nevű. J. C. Maly pedig: „Enumeratio plantarum phanogamicarum Imperii Austriaci 1848” című művében 37 féle babót sorol föl.

Ma legnagyobb kelendőségnek a babó Közép-Amerikában örvend, hol frijoles néven ismerik és Veracruz környékén fekete változatban művelik; ez sokáig főzve olyan szót ölt, mint a chocolate és izletes táplálékul szolgál. Mint A. Morelet (Reisen in Central-Amerika 1876.) mondja, Guatemalában és környékén a babóból készült frijoles valódi nemzeti eledel, melyből nem győznek ott éget enni. Szegény és gazdagnál naponként kétszer kerül az asztalra, u. u. reggel és

este. Összerakják a babószemeket vékonyra szellett vörös hagymával és zsiron lassú tűznél pörkölik meg. Bármilyen egyszerű készítménynek látszik is ez eledel, mégis azt állítják az inyenczek, hogy ennek elkészítésénél a legügyesebb európai szakács sem léphet az indiánok nyomába. Azt tartják, hogy a frijoles sütésére rá kell születni, miért is az előkelőbb házaknál csupán e czelra tartanak egy-egy indiánöt, kinek egyéb teendője nincs, mint a családot évtizedeken át e kedvelt csemegével ellátni.

Sirásó sirverse.

Rajtam is beteljesedett
Az a régi közmondás:
Végre is verembe esik,
A ki másnak vermet ás.

Szarka.

A rabiga.

A rabigát szívéből gyűlöli a nemes ember
S mégis oly kedves, lánynak a rabja ha vagy.

Szarka.

A gazdátlan malom.

H... felsővidéki falu közelében egy romlados malom áll elhagyottan. Az utas el nem tudja gondolni, hogy a hegyoldal valódozó sziklatömböi törték-e össze oldalát, vagy úgy pusztult el magától, vagy úgy járt, mint néhai collegája, melybe tudvalevőleg hétszer csapott bele a menyörgős menyő. A szél meg a kö-törmelék széjjel szedte a tetejét, elnedvesítette a zsindelyét, a fala pedig, a mi még ki nem dőlt, lefeküdni vágyik, s meg is teszi rögtön, mihelyt az a korhadat czölöp, a mely támasztja, megroppan. A malomkövek mozdulatlanul hevernek egymáson, talán már össze is ragadtak. A kerék pedig csak zivataros éjszakákon forog keserves nyirkossággal. Jámor lélek de hogy menne el mellette anélkül, hogy keresztet ne vetne magára és el ne mondaná a boszorkány- és kísértetűző szót: „Minden jó lélek dicséri az Urat!”

Nekem is öreg apám beszélt el ennek a gazdátlan malomnak történetét. Zivataros hideg téli este volt. Testvérkéimmel körülvettük a jó öregot s addig kunyoráltunk, hogy meséljen valamit, míg végre elbeszélte a következő borzalmas történetet. Mintha még most is előttem lenne, a mint kipirult arccal beszélt, mi pedig összebújva, édes borzalommal hallgattuk őt.

No de halljuk a történetet.

* * *

Az öreg Dömötör büszke, komor ember volt, kivél nem volt jó összetűzni, mert nem ismerte a tréfát. Háza azért mégis mindig tele volt vendégekkel. Az igaz, hogy azok nem az ő szép szeméért jöttek ide, hanem inkább a lányáért. Hej! mert szép lány volt ám Eszti. Járt is utána három falu legénye, ő meg csak úgy csalogatta, hitegette, válogatott belőle.

Magas karsú lány volt. Olyan, de épen olyan, mint a fakadó rózsza. Piktör sem tudott volna szebbet festeni. Bársonysima bőre, és az az utánozhatlan pír, melyet a vér gyöngéd ereken át kölesönöz, a szép fekete szemet, a holló színű haj, mely leeresztve a földig leért, és az egész alak valami oly utánozhatatlan volt, mit sem a művészet, sem a képzelem nem adhat vissza.

Ha az ember látta a nemes, szelid sugárt, mely a szép szemekből kiárad, azt hitte, hogy az sohasem csalhat. S ha látta az ajkakat az alattok fehérő gyöngyosorokkal, azt hitte, hogy azok csak igazat mondhatnak. Szóval, hogy az egész lény tárt könyve a jóságnak és a szelidségnek.

Hej! pedig de sok legényt megcsalt, mert hát csalfa kaczkai csapodár lány volt. Hitegette ezt is, azt is, s nagy kedve tellett benne, ha miatta küzdöttek, viaskodtak. Sok összeütközés, véres veredés esett Dömötör Esztiéért. Hanem hát addig jár a korsó a kútra, míg el nem török. Utoljára mégis csak rajta-vesztett. Mert Patkó Palit nem lehetett ám olyan könnyen megcsalni.

Ki volt az a Patkó Pali?

Betyár volt az édes apja, öreg apja nem különben, ő is az lett hát, hogy meg ne hazudtolja a családja multját. Most is ott áll egy fatörzshöz támaszkodva, s míg öldöklő fegyvere tetlenül hever előtte a fűben, maga mely gondolatokba merül. Ki tudná megmondani, mi jár a fejében? Ki tudná megmondani, mennyi jóra valósság, mennyi hasznos erő veszett el benne. A táj mosolyog körülötte, s az ő szíve sir belől „Becsületes igaz ember, hogy is lenne énbőlőlem!”

Bizony szegény Patkó Pali, tebelőled már nem lesz becsületes ember. Még tán lehetne? De nézd ott jön Palotás Eszter, az a csunya vén árulkodó asszony, nézd csak, milyen kárörvendezve mosolyog, hely! rossz hírt hoz az neked.

— Hát hogy vagy édes Pali fiam? Búsulsz ugy-e? Van is okod, van bizony.

— Mondja el hát, a mi mondani valója van, és ne kerülgesse, mint macska a forró kását, azt a jégen kopogóját, vizen ballagóját.

— Hát hogyne beszélném, kedves Pali

fiam, hát csak azt akartam mondani, hogy izé... hogy is mondjam csak... nohát hogy holnap este lesz Eszti kezfőzője Darkó Pistával, a szomszéd falu fiatal molnárával.

— Nem lesz abból semmi, míg én élek — ordít fel iszonyú kinjában Pali, míg a vénaszszony jónak látta gyorsan ellábolni.

Jaj annak a lánynak, a ki őt megcsalta. Őt! a ki szívének minden gerjedelmével, minden indulatával, minden érzetével, minden lehetével szerette... Vagy hát már az lenne a rossz könyvébe írva, hogy őt senki meg ne érte, hogy habzó zajos szívét senki le ne csillapítsa, feszegető sóvárgásaitól senki meg ne szabadítsa, epedő kívánságait senki be ne töltse, égető szomjúságát senki el ne oltsa, lelkének rivására senki ne feleljen ebben a nagy természetben?

Továbbra is itt éldegéljen meddön, ridegen, magánosan a szerelem gyógyíthatlan betegségével?

— Nem, az élő istenre mondom, hogy nem. Megölöm azt az átkozott hűtellen lányt, megölöm, utánna magamat.

„Vérem a vérevel egy patakot mosson,
Testem a testével egy sírban nyugodjon.”

Meg is indult rögtön, este volt mikor oda ért. De beszéljen a dal:

Este van, este van, nyolczat üt az óra,
Dömötör Eszti, indul a fonóba,
Megindul, megindul, de nem érhet oda,
Mert megállította, Patkó Pál fokosa;
Először megüti: még hallik a jajja,
Másodszor megüti: elállott a szava,
Harmadszor megüti: véres lett fokosa,
Patkó Pál fokosa.

Mikor aztán meghalt, belevetette a patakba. Ő pedig oda állt a szélére.

Gyönyörű est volt.

A sudár fák árnyas koronái alatt himbálódzó, susogó nádak, zizzenő cserjék és bokrok között foly nyugodtan a kis patak. A lombok zöldje közt a mélységes csillagos égbolt tekintett rá vissza a valónál százzorta szebben, tündéri pompával a sima víztükörből. Mily jó lesz itt aludni, mily mosolygó, mily csendes sir... Aludni benne örökké, pihengetni a bágyadt tagokat, hűsíteni a forró agyat... Csak holdvilágos éjente kelni ki belőle, beszélgetni a bölintő lombokkal, a reszkető virágszállal, az éj örök csendjével... Hogy hívogat, csalogat magához az a titokzatos mélység, mintha mondaná: „elegt küzdöttél, fáradtál, szenvedtél, térj ölembe — megnyugodni”. Meg is tért ő is. Másnap összeülkezve húzták ki őket a tóból.

Bezzeg adnád most már öreg Dömötör te is a lányodat még annak az „akasztófávrágnak” is. De már most látod késő, előbb kellett volna tenni. Nem jó a tűzzel játszani. Most aztán már üldöz a lelkiismeret. Se éjjel, se nappal, őt látó a magas ég tiszta kékjében, őt a folydogáló kis patak tükrében, őt a vakító nap lángfényében, őt a nyájas hold reszkető ezüstjében, mindig, mindenütt az ő alakja, kísértető alakja üldöz. Végre aztán borivásnak adta magát az öreg s részeg fővel neki ment a patakhoz. Ott is veszett. Azóta nem akad aztán a malomnak gazdája s azóta mondogatják, ha elmennek mellette: „Minden jó lélek dicséri az Urat!”

Kecskeméti Lajos.

APRÓSÁGOK.

Master Raleigh volt az első, ki Angolországban dohányszott. De nehogy ezt a különös évezetet más valaki is megtanulhassa, a legnagyobb elővigyázattal gyakorolta azt, gondosan bezárva magát dolgozó szobájába.

Történt azonban, hogy szolgáját sörért küldve egyszer elfeledte ajtóját bezárni. Megtölte pipáját s rágyújtott. Nemsokára megérkezett szolgája s benyitott hozzá.

De minő látvány! ott ült Raleigh füstfelhőkbe burkolva, arczát is alig lehetett látni az orrán, száján kituduló füsttől. A szolga nagyon megijedt.

Mit tegyen?

— Tűz van! segítség! — kiáltott s nyakon önté urát a keze ügyében volt pohár sörrel.

Bécsi humor. A Ringszínház szerencsétlensége alkalmából Bécsben ez az élcz járta: Mi különbség van a tűzvész között a falun és a városban?

— Falun tűzvészkor az emberek kinyitják az ajtókat, hogy a barmok kiszabadulhassanak, nálunk a barmok bezárják az ajtókat, hogy az emberek bennéjjenek.

Első György angol király európai körútjában a legnagyobb csendben utazott. Történt, hogy egy kis hollandi faluban, míg lovakat váltottak kocsija elé, ő a vendéglőbe tért s két tojást kért reggelire. Elhozták. Midőn fizetésre került a dolog, a kocsmáros 200 tallért kért értök.

— Hogyan! — kérdé a király — hát olyan ritkaság ez vidéken a tojás?

— Oh nem — mondá a kocsmáros kálapját leemelve — tojásnak van elég, de királyi vendég bizon a ritkaságok közé tartozik.

A király nevetett s az összeget kifizetni rendelő.